

ХАЙ І ДЗЕЦІ ВЕДАЮЦЬ ПРАЎДУ

На адпачынак у Савецкі Саюз. Гэта ўжо стала традыцыяй. Кожны год дзесяткі рэбят нашых землякоў з-за рубяжа адпачываюць у савецкіх піянерскіх лагерах. Вось і сёлета ў «Лясной казцы» пад Мінскам разам з рускай і беларускай гучаць нямецкая, французская, англійская, фінская і галандская мовы. Тут адпачываюць дзеці суайчыннікаў з пяці еўрапейскіх краін. Яны паспелі пасябраваць з беларускімі рэбяткамі, жывуць у адных доміках. Кожную раніцу інтэрнацыянальны атрад «Дружба» выходзіць на лінейку пад гукі палюбівушайся песні «Дзеці розных народаў, мы марай аб міры жывём». Госці будуць адпачываць у Беларусі месяц. Дадому паедуць паздаравешымі, загарэлымі, поўнымі самых розных уражанняў.

Нідзе за мяжой, апрача сацыялістычных краін, няма такіх масавых, недарагіх, зручных месц адпачынку для дзяцей, як нашы піянерскія лагеры. Не кожнаму земляку па сродках накіраваць сына або дачку ў прыватны дом адпачынку, і таму паездка ў Савецкі Саюз з'яўляецца вялікай радасцю.

Землякі, якія нават доўгія гады пражылі за межамі Бацькаўшчыны, захавалі да яе цёплае, светлае пачуццё. Любоў да сваёй Радзімы яны імкнуцца перадаць дзецям, зрабіць іх прадаўжальнікамі патрыятычнай справы ў прагрэсіўных эмігранцкіх саюзах і арганізацыях. Дзецям тых, хто больш пяці-дзесяці год пакінуў родную вёску, было вельмі складана знаёміцца з нашым жыццём. Яны становіліся дарослымі ў той час, калі праўдзе аб першай у свеце краіне сацыялізма цяжка было перабрацца праз акіяны, калі мы ваявалі, а потым аднаўлялі разбуранае, і турысцкія паездкі яшчэ не сталі такой звычайнай справай, як зараз. Сёння ўсё часцей і часцей з групамі старых эмігрантаў з Канады і Злучаных Штатаў Амерыкі прыязджае моладзь. Усё часцей, ад'язджаючы дадому, нашы госці гавораць: «У наступны раз прышлю дачку... сына... унукаў. Хай яны самі пераканаюцца, што мне ёсць чым ганарыцца, што мая краіна стала багатай і шчаслівай».

Адпачынак у піянерскім лагерах, куды дзеці з-за мяжы прыязджаюць на месяц, з'яўляецца найлепшай магчымасцю пазнаёміцца з Радзімай маці або бацькі. Хлопчыкі і дзяўчынкі тут не толькі адпачываюць, але выязджаюць у горад, бываюць у школах, на прадпрыемствах, на іх аказвае ўплыў увесь уклад нашага жыцця. Нарэшце, яны проста сябруюць, размаўляюць з савецкімі рэбяткамі, задаюць ім масу пытанняў і атрымліваюць самыя шчырыя, непасрэдыя і вычарпальныя адказы.

У нас за мяжой ужо многа сяброў. Лена Кірылава, Ян Дземчанка, Маша Бернер, Ніна Кузняцова, Нора Іванова, Пеця Райцаў, Марсель Шпілеўскі, Мішэль Крайноў, Джавані Матрамацэ і дзесяткі іншых рэбят, адпачываюць пад Мінскам. Дадому яны везлі кнігі, фатаграфіі, плацінкі, сувеніры, вялікі запас самых лепшых, самых дарагіх уражанняў і ўспамінаў.

Бывалі выпадкі, калі ў першыя дні па прыездзе да нас рэбяткі паводзілі сябе насцярожана, недаверліва. Гэта і зразумела. У нашай краіне яшчэ многа ворагаў, і чуюць аб ёй ім, напэўна, прыходзіцца не толькі добрае. Але не было выпадку, каб яны вярталіся назад з такім жа настроем. Рэбяткі сэрцам адчуваюць, дзе праўда, і гатовы адстаяць яе. «Кожнаму, хто будзе паклёпнічаць на Савецкі Саюз, я змагу сказаць цяпер: Няпраўда. Я сама там была, я лепш ведаю», — казала ў мінулым годзе дзяўчынка з Францыі Барбара Палякова.

У фінаў ёсць такія звычай. Таму, з кім хочучы дружыць, яны аддаюць сваю зброю — нож. Сярод падарункаў, што фінскія дзеці прыпаднеслі лагерах, быў прыгожы мініяцюры ножык. «Мы яго дарым у залог нашай вечнай дружбы», — сказаў Юра Паўлаў. — Мы хочам, каб паміж нашымі народамі заўсёды быў мір і самыя дружалюбныя адносіны».

І для нас гэта жаданне — самае запаветнае. Мы хочам сябраваць і з фінамі, і з французамі, і з англічанамі, і з немцамі, і з ўсімі народамі свету. І няхай рэбяткі, якія пабывалі ў нас, ведаюць аб гэтым і раскажваюць у сябе дома.

Ля помніка Марату Казею.

Вечны агонь на плошчы Перамогі.

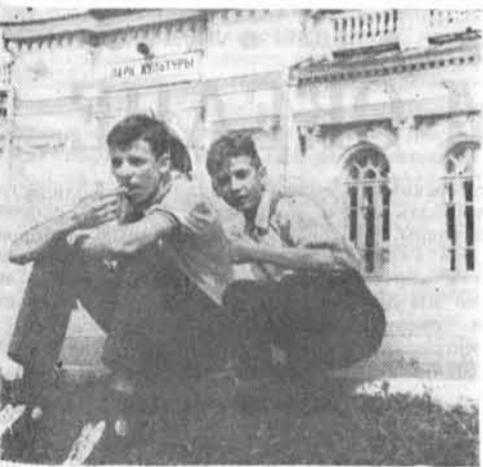

Шыла ДУБОУСКАЯ.

Фота В. Андронава.

Прыём у Беларускам таварыстве дружбы.

На Мінскай дзіцячай чыгунцы.

Вольфганг ПЕКАР.

ПАДЗЕІ • ЛЮДЗІ • ФАКТЫ

Многа маладых вучоных працуе ў Акадэміі навук БССР. Сярод іх і старшы інжынер-канструктар Інстытута цепла- і масаабмену Нона Дашко. У мінулым годзе яна скончыла аспірантуру Мінскага тэхналагічнага інстытута, зараз яна вучыць цеплафізічныя ўласцівасці раствораў полімераў кансістэнтных змазак.

Фота К. ЯКУБОВІЧА.

НОВЫ СПАДАРОЖНИК «МАЛАНКА-1»

5 ліпеня 1968 года ў Савецкім Саюзе ажыццёўлены запуск чарговага спадарожніка сувязі «Маланка-1». Асноўнымі задачамі запуску спадарожніка сувязі «Маланка-1» з'яўляецца забеспячэнне эксплуатацыі сістэмы далёкай тэлефонна-тэлеграфнай радыёсувязі, а таксама перадача праграм Цэнтральнага тэлебачання СССР на пункты сеткі «Арбіта», размешчаныя ў раёнах Крайняй Поўначы, Сібіры, Далёкага Усходу і Сярэдняй Азіі.

ПАСТАЯННАЯ ВЫСТАВКА

На вуліцы Янкі Купалы, там, дзе Свіслач робіць круты паварот, разгарнулася вялізная будаўнічая пляцоўка. Тут узводзіцца павільён пастаянна дзейчай выстаўкі дасягненняў народнай гаспадаркі БССР. Заканчваецца работы на асноўным павільёне. Памяшканні выстаўкі павінны быць пабудаваны да юбілею рэспублікі.

30 ТАМОУ КЛАСІКІ

Трыццаць тамоў творчай спадчыны класікаў беларускай літаратуры Якуба Коласа, Янкі Купалы і Кузьмы Чорнага складуць новыя зборы іх твораў, выпуск якіх прадрываюць ў Мінску.

У 15-томны збор твораў народнага паэта рэспублікі Якуба Коласа, акрамя раманаў, апавесцей, пэм, уключаюцца раннія вершы і апавяданні, фальклорныя запісы, першая рэдакцыя пазмы «Сымон-музыка», а таксама публіцыстычныя і крытычныя артыкулы, больш як 500 яго пісьмаў. Новы збор на тры тамы большы за папярэдні, што быў выдадзены тры гады назад і хутка разышоўся. Да сямі тамоў павялічваецца новы збор твораў народнага паэта Беларусі Янкі Купалы, чые творы публікаваліся на 17 мовах. Падрыхтаваны поўны васьмітомны збор твораў класіка беларускай савецкай літаратуры Кузьмы Чорнага. У яго ўвойдуць больш як 20 яго апавесцей, раманаў і п'ес.

Споўнілася 20 год з таго часу, як Пётр Пракопавіч Казакевіч узначаліў калгас «Светлы шлях» Іванаўскага раёна Брэсцкай вобласці. Пачынаецца даводзілася пасля вайны з малага: 38 працаздольных, некалькі дзесяткаў гектараў ворнай зямлі, 9 коней, 5 кароў, 6 авечак і непразлыжныя балоты. Нялёгкім быў шлях калгаснікаў да заможнага жыцця. Цяпер калгас «Светлы шлях» — адзін з лепшых у Брэсцкай вобласці. У яго складзе 6 комплексных брыгад, якія апрацоўваюць 2 400 гектараў зямлі. На ўзбраенні механізатараў — 38 трактараў, 22 аўтамашыны, 10 збожжавых і 7 бульбаўборачных камбайнаў, 5 ільномалатарань і мноства іншай сельскагаспадарчай тэхнікі. Чысты прыбытак гаспадаркі перавышае 300 тысяч рублёў. Высока аплочваецца працадзень калгаснікаў. І ва ўсім гэтым ёсць заслуга іязменнага старшыні арцелі Пятра Казакевіча. **НА ЗДЫМКУ:** старшыня калгаса «Светлы шлях» П. КАЗАКЕВІЧ.

Фота І. ЗМІТРОВІЧА.

другі, яшчэ больш магутны док грузавымальнасцю ў 30 тысяч тон. Для СССР у бліжэйшыя некалькі гадоў будуць пабудаваны тры такія докі.

МАШЫНЫ ДЛЯ ІНДЫІ

Выкананне заказу на пастаўку машын у Індыю завяршыў Магілёўскі аўтамабільны завод імя С. М. Кірава. За месяц выраблены восем самаходных скрэпераў-гігантаў. Кожная такая машына замяняе сотні землякопаў і тры пяцітонныя аўтамабілі-смазвалы.

ПЛІТА ЗА 45 СЕКУНД

Змена майстра Г. Сіліна на заводзе «Газаапарат» у Брэсце сабрала мільённую газавую кухонную пліту. Цяпер праз кожныя 45 секунд з канвеера завода сыходзіць газавая пліта. Такой стала магутнасць прадпрыемства за апошнія гады.

БЕЛАРУСКІЯ МАДЭЛІ ПАЕДУЦЬ У БАЛГАРЫЮ

На гандлёва-прамысловым кірмашы, які адкрываецца ў верасні гэтага года ў Плоўдзіве, беларускія мадэльеры пакажуць каля ста пяцідзясці камплектаў і ансамбляў адзення.

Характэрная рыса сучаснай моды — выкарыстанне элементаў народнай творчасці. Гэта знайшло сваё адлюстраванне і ў мадэлях, якія паедуць у Балгарыю. Адна з частак калекцыі так і называецца — фальклор і мода. У аснове яе — ідэя суадносін традыцыйнага і сучаснага. Астатнія тры носяць назвы: прамысловасць і мода, гісторыя і мода, спорт і мода. Беларускія мадэльеры сумесна са спецыялістамі лёгкай прамысловасці распрацавалі новыя ўзоры тканін. Эфектна і элегантна выглядаюць вырабы з аўчынага велюру, ільну з лаўсанам, трыцэтатнага шоўку. Паказ мадэлей (кожная мае свой дэвіз) будзе суправаджацца беларускай музыкай.

З ДАПАМОГАЙ ЮГАСЛАВСКІХ СЯБРОУ

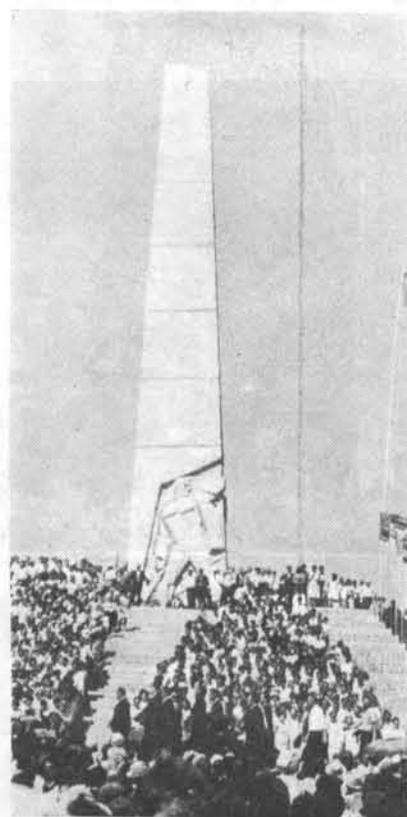
На Слуцкім кансервавым заводзе вядуцца работы па ўстаноўцы першай у рэспубліцы тэхналагічнай лініі па ўлаўліванню канцэнтраваных і водарных рэчываў. Гэта лінія зроблена югаслаўскай фірмай «Адзінаства». Яна дазволіць скараціць міжсезонны перыяд у рабоце прадпрыемства і дасць магчымасць выпускаць сокі высокай якасці са смакам і духмянасцю тых пладоў і ягад, з якіх яны зроблены.

МАСТАКІ НА ВДНГ

Багатая Беларусь талентамі. Гэта пацвердзіла выстаўка беларускіх мастакоў, якая адкрылася на ВДНГ

У ліпені на возеры Нарач адбылося свята працы, воінскай доблесці і славы, прысвечанае 50-годдзю БССР, Кампартыі Беларусі і 24-й гадавіне з дня вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. **НА ЗДЫМКУ:** адкрыццё помніка загінуўшым воінам і партызанам.

Фота П. НАВАТАРАВА.

ПАДЗЕІ • ЛЮДЗІ • ФАКТЫ

СОВЕТСКИЕ РЫБАКИ В МИРОВОМ ОКЕАНЕ

Георгий ЕЛИСЕЕВ, заместитель министра рыбного хозяйства СССР беседует с Олегом МОРСКОВЫМ, специальным корреспондентом Агентства печати Новости.

Географическая карта. Журналисту почти невозможно обойти без нее. Особенно, когда речь заходит о такой обширной отрасли народного хозяйства СССР, как рыбная промышленность. С карты и начался разговор журналиста с заместителем министра.

...Земной шар. Голубые просторы мирового океана, а на них силуэты промышленных рыболовецких судов, плавучих заводов, китобойных баз, судов научно-промысловой разведки. Они заполняют голубое поле карты от северного до южного полюсов.

— Рыболовный флот СССР — самый молодой и самый крупный в мире, — говорит Георгий Елисеев. — У японцев по количеству судов он больше, но в технической оснащении соперников у советского флота нет. В мировом океане постоянно находятся тысячи крупных судов — траулеров, сейнеров, плавучих рыбоконсервных заводов, китобойцев.

Георгий Елисеев отметил, что высокая техническая осна-

щенность, большая грузоподъемность промышленного флота СССР, комфорт для рыбаков, который создан на всех советских судах, дают возможность кораблям по несколько месяцев не заходить в порты.

— Каждый раз, когда мы заказываем новую серию судов на верфях Франции, Италии, Швеции или ФРГ, — сказал заместитель министра, — там задают один и тот же вопрос: «Что вы заказываете: плавучие дома отдыха или промышленные суда?»

На советских океанских рыболовных судах созданы все условия, чтобы после тяжелого труда люди могли отдохнуть. Кинозалы, библиотеки, заочные средние школы, техникумы и институты в распоряжении советских рыбаков. Живут они, как правило, в одноместных либо двухместных каютах. Мы стремимся, чтобы наши рыбаки как можно меньше чувствовали долгую разлуку с землей, родными и близкими.

Праздник — День рыбака — 14 июля отмечали свыше 700 тысяч человек. Это праздник не только тех, кто непосредственно в море добывает рыбу. Рыбаков-моряков в СССР около 200 тысяч. Это праздник и тех, кто помогает им, — работников портов, ученых, кон-

структоров, инженеров, экономистов.

В прошлом году мы добыли и переработали 65 миллионов центнеров рыбы и других продуктов моря — креветок, крабов, морской капусты. К 1970 году эта цифра превысит 80 миллионов центнеров.

Постоянное увеличение добычи идет не только за счет количественного роста флота и его технической оснащенности, но и благодаря постоянным поискам сырьевых баз и освоению новых районов промысла. Эти два направления нашей деятельности тесно взаимосвязаны. Увеличение сроков автономного плавания дает возможность работать в самых отдаленных уголках мирового океана.

Сейчас на Адмиралтейском заводе в Ленинграде строится плавучая база «Восток» водоизмещением 44 тысячи тонн. На ее борту будут размещены 14 небольших рыболовецких судов, оснащенных самыми эффективными орудиями лова. Производственные цехи «Востока» каждые сутки будут перерабатывать до 300 тонн рыбы.

Отечественным судостроителям мы заказали базы и другого типа. Это своего рода плавучие причалы с холодильни-

ками, ремонтными мастерскими, которые будут обслуживать в местах промыслов траулеры.

— Как вы видите, — Георгий Елисеев подошел к карте, — наиболее интенсивно мы ловим в Атлантическом океане. Но рыба постоянно мигрирует, и мы, естественно, готовим новые места промысла.

ЕСТЬ ЛИ КАКИЕ-НИБУДЬ ПРЕДЕЛЫ УВЕЛИЧЕНИЯ ДОБЫЧИ?

— Возможности океана огромны, — сказал Елисеев. — Рыбы в нем хватит всем. Ученые считают, что мировой запас рыбы составляет более 500 миллионов тонн. Вылавливается же сейчас всеми странами всего 50 миллионов тонн в год. При рациональном ведении промысла воспроизводство рыбы не будет нарушено. Правда, бывают случаи, и мы резко выступаем против них, когда лов ведется хищническими методами. Я считаю, что при правильных, научно обоснованных способах лова любая страна может увеличивать свой рыбопромысловый флот.

КАКОВЫ ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ РЫБНОГО ХОЗЯЙСТВА СССР?

— На мой взгляд, их три, — сказал Елисеев. — Это, прежде всего, расширение океанского

лова — увеличение количества и мощности флота, освоение новых неизведанных районов, что, кстати, является одним из путей не нарушать мировые запасы рыбы. Много внимания мы уделяем разведению рыбы во внутренних водоемах Советского Союза: реках, озерах, прудах.

Как я уже говорил, к 1970 году мы должны дать советскому народу свыше 80 миллионов центнеров рыбы. Добыча будет расти, естественно, и в дальнейшем. Мы хотим, чтобы наряду с консервами в магазинах страны было больше живой рыбы, различных полуфабрикатов из нее.

Много внимания, — подчеркнул Елисеев, — мы уделяем подготовке квалифицированных кадров. Сейчас в Советском Союзе специалистов для рыбной промышленности — ихтиологов, добытчиков, судоводителей, электриков готовят пять высших и двадцать пять средних учебных заведений. Кстати, День рыбака — это праздник и наших студентов. Ведь многие прежде, чем сесть за парту, уже ловили рыбу. Большое число студентов-заочников встретило свой праздник в море.

НАША САВЕЦКАЯ ДЭМАКРАТЫЯ

ПА УСТАГОД ДЗЯ назад, 10 ліпеня 1918 года, V Усерасійскі з'езд Саветаў прыняў Канстытуцыю РСФСР — Асноўны закон першай у свеце дзяржавы рабочых і сялян.

У той час узрост маладой Савецкай рэспублікі вылічваўся ўсяго толькі васьмю месяцамі. Звергнутыя эксплуатаатарскія класы Расіі, а таксама кіруючая буржуазія Захаду тады яшчэ не верылі, што рабочыя і сяляне, якія сталі пасля перамагання Кастрычніка на чале дзяржаўнай улады, змогуць пратрымацца працягла час. З дня на дзень яны чакалі падзення Савецкай улады. І чаканне іх не было пасіўнае. Яны рабілі ўсё магчымае, каб выклікаць гібель пралетарскай рэвалюцыі. У ліпенскія дні, калі ў Вялікім тэатры ў Маскве пачаў сваю работу V Усерасійскі з'езд Саветаў, левыя эсэры пры актыўнай падтрымцы белавардзейцаў і некаторых замежных сісій узялі ўзброены мяцеж з мэтай звяржэння рабоча-сялянскага ўрада і аднаўлення ўлады былых паноў.

Цяжка было народам Расіі пачынаць будаваць новае жыццё. Але дзесяці мільёнаў людзей, якія паверылі ў яго рэальнасць, узяліся на барацьбу за перамогу справядлівай справы. І ў гэтым быў залог сілы, непераможнасці новага ладу. Вось чаму Ул. І. Ленін закончыў свой даклад на з'ездзе Саветаў словамі: «Няма ні цёна сумнення, што калі мы пойдзем па тую шляху, які выбралі і які падзелі пацвердзілі, калі мы будзем цвёрда і няўхільна ісці па гэтай шляху, калі мы не дадзім ні фразам, ні ілюзіям, ні падману, ні істэрыцы збіць сябе з правільнага шляху, дык мы маем найвялікшыя ў свеце шанцы ўтрымацца і дапамагчы цвёрда перамазе сацыялізм у Расіі...»

У Канстытуцыі, якую прыняў з'езд, было запісана: Расія аб'яўляецца Рэспублікай Саветаў рабочых, салдацкіх і сялянскіх дэпутатаў. Уся ўлада ў цэнтры і на месцах належыць гэтым Саветам. Расійская Савецкая Рэспубліка ўсталяваецца на аснове свабоднага саюза свабодных нацый як федэрацыя Савецкіх нацыянальных рэспублік.

Канстытуцыя абвешчала знішчэнне ўсякай эксплуатацыі чалавека чалавекам. З гэтай ажыццяўлення гэтай задачы адмянялася прыватная ўласнасць на зямлю, яна аб'яўлялася ўсенародным здабыткам. У якасці першага кроку да поўнага пераходу фабрык, заводаў, руднікоў, чыгунак і іншых сродкаў вытворчасці ва ўласнасць рэспублікі зацвярджаўся закон аб рабочым кантролі.

Каб забяспечыць працоўным сапраўды дэмакратычныя свабоды, Канстытуцыя прадугледжвала такія меры, як забеспячэнне рабочага класа і сялянскай беднаты ўсімі тэхнічнымі матэрыяламі і матэрыяльнымі сродкамі, для выдання і распаўсюджвання газет, часопісаў, кніг, памяшканнямі для правядзення народных сходаў, аказанне працоўным усялякага садзеяння для іх аб'яднання ў масавыя арганізацыі. З гэтай забеспячэння за працоўнымі сапраўднай свабоды сумленна царква аддзялялася ад дзяржавы і школа ад царквы. У рэспубліцы ўводзілася бясплатная адукацыя.

Саветы, якія стварыў рэвалюцыйны народ яшчэ да перамогі Кастрычніка, ператварыліся ва ўсеабдымныя і

самыя прадстаўнічыя органы, праз якія шырокія масы працоўных уцягваліся ў актыўнае грамадска-палітычнае жыццё. Саветы адыгралі велізарную ролю ў дзяржаўным, гаспадарчым і культурным будаўніцтве, у стварэнні новых, сацыялістычных адносін як у горадзе, так і ў вёсцы.

Па меры развіцця Савецкай дзяржавы і яе дэмакратычных інстытутаў развіваўся і відавочнаўся яе асноўны закон — Канстытуцыя. У 1922 годзе воляю свабодных народаў быў створан Саюз Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік. У 1924 годзе другі з'езд Саветаў СССР прыняў новую саюзную Канстытуцыю, якая дзейнічала да 1936 года. Але ўжо ў лютым 1935 года VII Усесаюзна з'езд Саветаў абнародаваў пастанову аб унясенні ў гэту Канстытуцыю змяненняў, накіраваных на далейшую дэмакратызацыю выбарчай сістэмы (замена не зусім роўных выбараў роўнымі, шматступенных — прамымі, адкрытых — закрытымі), а таксама на ўдаскладненне сацыяльна-эканамічнай асновы Канстытуцыі. Мелася на ўвазе прывесці Канстытуцыю ў адпаведнасць з новымі суадносінамі класавых сіл, якія склаліся ў выніку стварэння сацыялістычнай індустрыі, перамогі калгаснага ладу, усталявання сацыялістычнай уласнасці на сродкі вытворчасці як эканамічнай асновы савецкага грамадства.

Перамога сацыялізму стварыла ўмовы для таго, каб адмяніць якія б там ні было абмежаванні ў дэмакратычных правах (у пераходны ад капіталізму да сацыялізму перыяд яны пашыраліся на эксплуатацыйна і іх памагатых). Былі таксама адменены некаторыя перавагі рабочых перад сялянамі пры выбарах у Саветы.

Выбары сталі ўсеагульнымі, усе грамадзяне на роўных правах атрымалі магчымасць удзельнічаць у іх. Саветы, якія называліся раней Саветамі рабочых, сялянскіх і чырвонаармейскіх дэпутатаў, у адпаведнасці з новай Канстытуцыяй, прынятай у 1936 годзе Надзвычайным VIII Усесаюзным з'ездам Саветаў, сталі называцца Саветамі дэпутатаў працоўных.

Новая Канстытуцыя зафіксавала правы і абавязкі савецкіх грамадзян, якія вынікаюць з факта перамогі сацыялізму ў СССР. У ліку іх права на працу, гэта значыць на атрыманне гарантыванай работы, права на адукацыю, на адпачынак з захаваннем поўнага заробку, на забеспячэнне ў старасці або ў выпадку страты працаздольнасці.

У капіталістычных краінах многа гавораць аб свабодзе асобы. Але якая можа быць асабістая свабода ў беспрацоўнага і беднага, які не мае кавалка хлеба і жылля. Аб якой асабістай свабодзе можа ісці гутарка, калі ў самай багатай краіне капіталістычнага свету ЗША, па афіцыйных даных, налічваецца каля 30 мільёнаў беднякоў? Нарэшце, якая асабістая свабода можа быць у негрыянскага насельніцтва ПАР, калі тут праводзіцца палітыка апартэіду?

Асабістая свабода неаддзельная ад рэальных гарантый яе, а гэтыя гарантыі можа даць усім толькі сацыялістычны лад. І той факт, што працоўным у СССР не пракажучу беспрацоўе і галечы, лепшы доказ важкасці такіх гарантый. Гэты факт вымушаны быў прызнаць і аўтар кнігі «Савецкая

палітычная сістэма» прафесар Мічганаўскага ўніверсітэта Альфрад Лепер. «У савецкага грамадзяніна, — піша ён, — няма падстаў непакідаць аб медыцынскіх выдатках, Характар савецкай эканомікі не выклікае неспраўнага аб беспрацоўі. Патрабнасць у рабочай сіле цяпер нават большая, чым у пачатку ажыццяўлення праграмы індустрыялізацыі».

Савецкая канстытуцыя замацавала поўную роўнасць мужчын і жанчын ва ўсіх галінах гаспадарчага і грамадска-палітычнага жыцця, а таксама роўнапраўе грамадзян, незалежна ад іх расы або нацыянальнай прыналежнасці. У СССР больш як 130 нацый, нацыянальных груп і народнасцей. І ўсе яны жывуць поўнакроўным свабодным жыццём.

У СССР пануе ідэалогія дружбы і брацтва народаў. Не выпадкова вядомы англійскі вучоны Эдуард Кар вымушаны быў прызнаць, што калі многія народы, якія гавораць на англійскай мове, сталі больш успрыемальнымі да ідэі брацтва і пераадолелі некаторыя расавыя забавоны, дык гэтым яны абавязаны прыкладу Савецкага Саюза.

Чапляючыся за фармальныя прызнакі дэмакратыі, буржуазныя ідэалогі ігнаруюць яе сутнасць. Дэмакратыю яны бачаць толькі там, дзе ёсць прадстаўніцтва некалькіх партый у парламенце, і адбываюцца перадыбарныя баталі паміж рознымі палітычнымі групамі. Слоў няма, гэта адзін з абавязковых прызнакаў буржуазнай дэмакратыі. Аднак ён не перааказвае рэакцыйным сілам распаўсюліцца з тымі, хто сапраўды дабіваецца дэмакратычных правоў для шырокай масы. Нядаўняе забойства выдатнага барацьбіта за мір лідэра амерыканскіх неграў Марціна Лютэра Кінга — наглядны таму доказ.

Ступень дэмакратызму той або іншай сістэмы вызначаюць зусім не колькасць партый, а рэальныя матэрыяльныя і палітычныя даброты грамадзян, іх сапраўдны ўдзел у дзяржаўным кіраванні. У Савецкім Саюзе толькі ў Саветы дэпутатаў працоўных выбіраецца больш чым два мільёны чалавек. Акрамя таго, некалькі мільёнаў савецкіх грамадзян працуюць у пастаянным камісіях пры Саветах. А ў цэлым актыў у Саветаў складае звыш 20 мільёнаў чалавек.

Камуністычная партыя прымае меры да таго, каб Саветы дэпутатаў працоўных няўхільна пашыралі дэмакратычныя асновы свайго дзейнасці. Гэтак жа сама партыя кроўна зацікаўлена ў павышэнні ролі і актыўнасці прафесіянальных саюзаў, Камуністычнага саюза моладзі і іншых масавых арганізацый ва ўсіх сферах жыцця савецкага грамадства. Партыя камуністаў зыходзіць з таго, што толькі праз усямернае развіццё сацыялістычнай дэмакратыі праяляе шлях да камуністычнага грамадскага самакіравання, да чаго ў канчатковым выніку накіравана ўся дзейнасць самой партыі, Саветаў і іншых арганізацый працоўных.

Працоўныя масы хочуць мець такую дэмакратыю, якая служыла б не кучцы багатых, а ўсяму народу, як гэта робіцца ў Савецкім Саюзе. І ніякія заклінанні, ніякая фальсіфікацыя і прамы паклёп буржуазных сацыялагаў і рэакцыянераў не змогуць зменшыць вялікую прагрэсіўную сілу савецкай сацыялістычнай дэмакратыі.

С. ТЫТАРЭНКА,
доктар гістарычных навук.

Адзін за другім ідуць з Мінска чыгуначныя эшалоны з трактарамі «Беларусь». І дзе б ні працавалі гэтыя машыны, людзі добрым словам успамінаюць тых, хто іх ствараў. НА ЗДЫМКУ вы бачыце кавалка-штампоўшчыка цэха механічных кавачных прэсаў Леаніда ЛАПШЫНА.

СЕГОДНЯ В НОМЕРЕ

ДЛЯ ТЕХ, КТО НЕ ЧИТАЕТ ПО-БЕЛОРУССКИ

Уже много лет подряд приезжают из-за рубежа дети наших соотечественников на отдых в Советский Союз. Сейчас в «Лесной сказке» под Минском отдыхают ребята из Франции, Финляндии, Голландии, ФРГ и Англии. За месяц они загорают, поправятся, у них будет много друзей среди белорусских пионеров. Дома они расскажут о нашей жизни, о стране, которая так гостеприимно их приняла. Ребята, отдохнувшие в пионерском лагере, становятся нашими друзьями. Они пишут письма, заходят в гости в редакцию, когда бывают в Минске, везде и всегда отстаивают правду о Родине своих отцов. Обо всем этом рассказывается сегодня в передовой статье, которая называется «ХАЙ І ДЗЕЦІ ВЕДАЮЦЬ ПРАВДУ», (1 стр.).

Статья «НАША САВЕЦКАЯ ДЭМАКРАТЫЯ», помещенная на 2 стр., рассказывает о самой демократической и справедливой в мире Советской Конституции. Пятьдесят лет назад V Всероссийский съезд Советов принял Основной закон первого в мире государства рабочих и крестьян — Конституцию РСФСР. Вся власть переходила в руки Советов. Конституция объявляла уничтожение всякой эксплуатации человека человеком, отменялась частная собственность на землю. Фабрики, заводы, железные дороги, банки становились достоянием народа. В 1922 году был создан Союз Советских Социалистических Республик, через два года была принята новая Конституция, которая действовала до 1936 года и с небольшими поправками действует и теперь. Победа социализма обусловила уничтожение каких бы то ни было ограничений в демократических правах трудящихся. Новая Конституция гарантировала трудящимся право на труд, на образование, на отдых с сохранением полного заработка, на обеспечение в старости или в случае потери трудоспособности.

Корреспондент польской газеты «Жице Варшавы» Ежи Шперкович недавно побывал в деревне Ленино на Могилевщине, в тех памятных местах, где почти четверть века назад солдаты Войска Польского вместе с советскими воинами сражались против гитлеровцев. Жители белорусской деревни с благодарностью вспоминают польских братьев, которые в трудную минуту пришли им на помощь, свято чтят их память, бережно охраняют и ухаживают за могилами тех, кто погиб за правое дело на этой земле. Сегодня здесь совхоз. В центре строится новая школа, дом культуры, ресторан и кафе, больница. К 25-летию битвы под Ленино будет закончено строительство памятного мемориального ансамбля в честь братства по оружию между польскими и советскими солдатами. («ТАМ, ДЗЕ НАРАДЖАЛАСЯ БРАТЭРСТВА ПА ЗБОІ», 4 стр.).

Рыгор Бородулин — один из талантливых молодых белорусских поэтов. Он из того поколения, которому сейчас за тридцать, и которому в детстве пришлось пережить ужас гитлеровской оккупации. Р. Бородулин окончил Белорусский университет, уже будучи поэтом объехал весь Советский Союз, побывал за рубежом. В результате появились замечательные стихи. Однако, где бы ни был поэт, его всегда тянуло в родную Белоруссию, туда, где грибные запахи ранней осени и гибкая лоза, которой вяжут плоты в русле Витьбы, где шелестят родные березы у криницы. Игорь Шкляревский в статье «ЛЯСНОЕ РЭХА ПАЭТА» (6 стр.) подчеркивает удивительную самобытность, народность, образность замечательной поэзии Рыгора Бородулина.

«НАШЫ ВІДАННІ» — это аннотации на недавно вышедшие в библиотечке «Голасу Радзімы» брошюры. «Ад родных ніў, ад роднай хаты» — репертуарный сборник, где собраны песни известных белорусских композиторов, стихи представителей молодого поколения белорусских поэтов. Редакция надеется, что сборник окажет помощь самодеятельным кружкам земляков в подготовке к празднованию юбилея Белорусской Республики. Эмигрант из Соединенных Штатов Америки Александр Савицкий в брошюре «Ніхто не хацеў ад'язджаць назаўсёды» рассказывает о нелегкой судьбе белорусов, которые уезжали за океан, надеясь заработать денег, и вернуться обратно. В книжке — впечатления от посещения родных мест, правдивый рассказ белоруса-патриота о своей преобразившей за годы Советской власти Родине.

ИМ НЕ ПРИДЕТСЯ СОБИРАТЬ ДОЛЛАРЫ

Яков Василюк побывал в родной деревне Борисовка Кобринского района. Вернулся, полный впечатлений, и сразу же позвонил в редакцию. Мы встретились.

— Скажите,—спросил Яков,—вы пишете в газете о недостатках?

— Для меня этот вопрос был неожиданным.

— О недостатках?

— Да. Мне в деревне жаловались.

— Если речь идет о нашей газете... Видите ли, «Голос Радзімы» в основном идет к соотечественникам. Она продается и в Минске, но покупают ее советские читатели из-за интереса к тому, что пишут о себе наши земляки, как они живут за рубежом. А читателей за рубежом интересует Родина. И, конечно, главным образом не недостатки, а как изменилась у нас жизнь с того времени, когда они уехали. Недостатки мы критикуем в местных газетах. В «Вожыке» — сатирическом журнале, да и в каждой республиканской или районной газете. Впрочем, подойдем к киоску и посмотрим.

Мы подошли к киоску. Я купил несколько республиканских газет. Мы развернули одну, затем вторую. Почти в каждой были статьи, критикующие те или иные недостатки в нашей жизни.

— Ну, вот видите, Яков Михайлович. Прочтут такую статью на местах и примут меры, чтобы устранить эти недостатки. Но если мы в нашей газете будем писать о недостатках, какие же меры для исправления их могут принять наши читатели в Канаде, Америке или Австралии? Мы их лучше порадуем хорошими вестями. А с недостатками тут справимся сами.

— Понятно, понятно,—ответил Яков Михайлович.

— А собственно, о каких недостатках вы бы хотели написать?

— Да вот в сельском магазине нет минеральной воды «Боржом».

— А еще?

— Не всегда купишь то, что хочешь, в сельском магазине.

Я вздохнул с облегчением. Откровенно говоря, мне такие жалобы просто приятны. Я помню, когда не минеральной воды, а хлеба не было в магазине, когда за обыкновенным ситу приходилось стоять в очереди.

— У нас, в Минске, тоже не всегда бывает «Боржом», да и вещей, особенно новинок, не всегда достаточно.

— Да, я здесь видел иногда очереди за хорошими вещами,—согласился Яков Михайлович.—Но и у нас, в Детройте, хотя в магазинах всего полно, за чем-то лучшим бывают очереди.

— У нас много недостатков. И наша печать говорит о них. Но когда сетуют на то, что в сельских магазинах нет «Боржом» и холодильников, мне это и неприятно и приятно. Ведь люди хотят жить лучше. Это говорит о их возросших потребностях.

И Яков Михайлович помнит иные времена. В его родной деревне Борисовка дома были покрыты соломой, пол черный, спичку делили на несколько частей, избу освещали «газойлем».

— Теперь дома все новые. Мебель, электричество,—говорит он.—И это в Борисовке, которая была дотла сожжена гитлеровцами вместе с жителями, не успевшими убежать в лес.

На глазах у Якова Михайловича слезы. Ему больно вспоминать зверства, которые чинили в его родной деревне пришельцы—гитлеровские захватчики, о чем он узнал за дни пребывания в Борисовке после 50-летней разлуки.

— Не все американцы понимают это,—огорчается он.

Даже в семье Якова Михайловича идут споры. Жена-амери-

канка и дети представляют наш образ жизни по статьям местной прессы, разговорам соседей. Переубедить их трудно даже отцу. А он хотел бы, чтобы они чувствовали, знали Россию так, как он. Сквозь слезы он говорит: «Мне обидно, когда не понимают Россию», и я вижу, что этот простой человек такими словами хочет выразить свои патристические чувства.

В ресторане «Минск» Яков Михайлович во время ужина очутился за столом со студентами-выпускниками. Молодые специалисты отмечали большое событие в их жизни—окончание Белорусского государственного университета. Студенты радовались. Но не в нашем обычаяе забыть о человеке, который сидит рядом. И они налили ему шампанского. Разговорились. Яков Михайлович открылся, кто он. И тогда молодые специалисты сказали:

— Мы понимаем американцев лучше, чем они нас.

— О, они очень правы, эти молодые люди,—говорит мне Яков Михайлович.

Яков Михайлович 20 лет работает на заводе в Детройте шлифовальщиком автомобильных деталей. Когда за чашкой кофе во время обеденного перерыва на заводе его друзья узнали, что Яков едет в отпуск в Россию, они встревожились:

— Тебя посадят в тюрьму.

Друзья по работе—американские рабочие—не сознательно искажали правду об СССР. Говорили то, что думали, вернее, то, в чем их убеждают годами. Яков Михайлович также не знал все доподлинно, как живут люди в его родной Белоруссии, но сердцем верил, что на Родине ему не причинят зла. И он окончательно решил ехать.

Тогда друзья сказали:

— Ну хорошо, ежай. Если тебя посадят—сообщи нам. Мы соберем доллары и выкупим тебя из тюрьмы.

— Им не придется собирать доллары,—смеется Яков Михайлович.—Но когда я вернусь и расскажу все, что я видел здесь, они не поверят. Я им должен давать правду по капле. Если я расскажу всю правду сразу, они примут это за ложь.

Мы прощаемся с Яковым Михайловичем. Через четыре дня он будет дома. За чашкой кофе расскажет о том, что видел. Понемножку, не сразу, чтобы не ошеломить людей, ведь Якову Михайловичу очень хочется, чтобы его семья, друзья по работе, соседи знали о Советской стране правду.

Л. ПРОКША.

Яков Василюк.

ГОСЦИ АБ МІНСКУ

Лета—час падарожжаў, турысцкіх паездак. Няма ла людзе пабывала за гэты час і ў беларускай сталіцы. Нядаўна карэспандэнт гутарыў з маладымі турыстамі з Канады — сёстрамі Вольгай і Ксеніяй Румек.

Традыцыйнае пытанне аб тым, як ім спадабаўся Мінск, выклікала на іх тварах радасную ўсмішку:

— Вядома, вельмі спадабаўся! Зялёны, сонечны, радасны, прыбраны. Вельмі прыгожыя дзеці ў вашым горадзе.

У дзяўчат рускія імёны — Вольга і Ксенія. Ды гэты і зразумела: іх родныя—выхадцы з Беларусі. Вельмі даўно яны пакінулі Радзіму.

Вольга — старэйшая, гаворыць на беларуска-рускай мове, якую сёстры часта чуюць дома ад бацькі і маці. Ксенія сёе-тое разумее, але амаль не гаворыць па-руску.

— Вельмі цікава і няг хваляюча пабываць на зямлі сваіх бацькоў, — гаворыць Вольга, і Ксенія сцвярджае квіае галавой.—Тата і мама родам з Давыд-Гарадка на Брэстчыне. А мы нарадзіліся ў Ванкувер, там і жывём. Бацька выпівае і чытае беларускія газеты. І вось мы тут, а бацькі цяпер з нецярплівацю чакаюць нашых расказаў пра сваю Радзіму.

— Дзе вы паспелі пабываць?

— Мы імат хадзілі па горадзе, любаваліся ім. Былі ў Музеі гісторыі Вялікай Айчыннай вайны, твары дзяўчат робяцца сур'езныя. Напэўна, яны ўспамінаюць усё бачанае ў музеі. — На нас зрабіў асаблівае ўражанне партызанскі аддзел музея. Мы ўспамінілі нашага дзядзьку, які быў партызанам і змагаўся супраць фашыстаў, ён страціў абедзве нагі... А як быў разбураны Мінск! Глядзім мы на горад і дзіву даёмся, які ён стаў прыгожым! Паспехі ў аднаўленні і будаўніцтве новага Мінска проста здзіўляюць!

На развітанне дзяўчаты выказалі сваю мару яшчэ калі-небудзь пабываць у нашым горадзе.

ТАМ, ДЗЕ НАРАДЖАЛАСЯ БРАТЭРСТВА ПА ЗБРОІ

Карэспандэнт польскай газеты «Жыце Варшавы» Ежы Шпярковіч пабываў на Магілёўшчыне, у памятных мясцінах, дзе каля 25 год назад салдаты Войска Польскага плячом к плячу з савецкімі воінамі змагаліся супраць фашысцкіх захопнікаў. Друкуем яго карэспандэнцью ў скарачаным выглядзе.

Вясна ўступіла ў свае правы. І бярозкі на вышыні 215,5 убраліся ў вэлюм прарыстай зеляніны. На тарфяніках па берагах Мярэі квіцеюць крэмавыя калматкі. Але гліна на спадзістых палях саўгаса яшчэ не страціла вільготнага бляску. І Аляксандр Фёдаравіч, выкладчык батанікі і апыкун школьнай цяплицы, яшчэ не спяшаецца абсаджваць палфеем клумбы на магілах загінуўшых.

З першых жа хвілін знаходжання ў вёсцы Леніна гаспадары даюць нам адчуць, што мы—на кавалачку Савецкай зямлі, вызваленнай дзякуючы ахвярам і крыві палякаў. Палітычная свядомасць адыгрывае ў гэтым сваю ролю. Жыхары Леніна ганарача тым, што іменна тут цяжкае выпрабаванне агнём вытрымала саюзніцкая вернасць, не менш дарагая і цанімая сёння. У многіх жыхароў Леніна, асабліва старэйшага пакалення, бітва, што адбылася 25 год назад, выклікае і асабістыя ўспаміны. Пасля дзяціх год акупацыі тады прыйшлі свае, і імі аказаліся палякі. Яны прыйшлі здалёк, з краю Буд і Панкава, з усходу, каб зма-

гацца і паміраць за драўляныя дамы, абнесеныя нізкім штакетнікам, за балоцістую Мярэю з глыбокімі завадзямі, у якіх да вайны можна было купацца і лаўіць акунёў.

Калі, едучы з раённага цэнтра Горкі, мінаем металічную браму з зялёнымі літарамі «Леніна», відаць толькі дах крайніх будынкаў і воданапорная вежа пры цэнтральнай жывёлагадоўчай ферме саўгаса. Сама вёска раскінулася ў развіліне глыбокага яру, у катлавіне, над ёй пануюць паабалал узгоркі.

Дывізіі Імя Касцюшкі савецкае камандаванне даручыла наступленне на галоўным напрамку бою і ўсёй аперацыі. Як мы ведаем, першы полк пяхоты, які смелей атакі здабыў у той ранак вёску Трыгубава (цяпер Касцюшкава), дайшоў аж да Бісмаркштрэсе ў Берліне. Другі полк флангам агнём выбіў немцаў з вёскі Паўзухі. Трэці полк закончыў свой баявы шлях каля Брандэнбургскіх варот, у цэнтры германскай сталіцы.

Але падняцца з зямлі і зрабіць першы крок на гэтым шляху славы было цяжка. Пасля двух дзён баёў дывізія страціла 502 забітых, 1772 раненых, 668 прапаўшых без вестак—чвэрць свайго саставу.

Перад тым, як паехаць у Леніна, я гутарыў у Маскве з савецкімі военачальнікамі, якія ў свой час былі блізка да спраў Войска Польскага ў СССР. Генерал Барыс Ермашкевіч, які чвэрць стагоддзя назад быў начальнікам

штаба 33-й арміі генерала Гордава і сачыў за пачаткам бітвы з назіральнага пункта камандзіра 1-ай польскай дывізіі генерала Берлінга, са здзіўляючымі падрабязнасцямі прыгадаў і характар мясцовасці, і этапы бітвы.

— Палякі,—сказаў ён,—змагаліся мужа і прыгожа. Яны ішлі ў атаку, не клажнячыся кулям. На ўсё жыццё засталася ў маёй памяці постаць капелана—з крыжам у руках ён ішоў у перагах атакуючых салдат. З назіральнага пункта было відаць, як салдаты польскай дывізіі хутка збягалі па схілу вышыні і зніклі за складкамі мясцовасці.

Калі першыя батальёны з'явіліся на схілах вышыні 215,5, на камандным пункце генерала Берлінга нехта з палёгкай уздыхнуў: «Не загінула!» Ніхто сёння не высветліць, ці мелася на ўвазе першая лінія атакі, ці дывізія, ці, можа, Польшчы...

Калі ў канцы чэрвеня 1944 года фронт перасунуўся далей на захад, ад вёскі Леніна засталіся толькі падмуркі былога палаца княгіні Дандукавай-Корсакавай ды наветка даўняга бровара. Вайна сцёрла з паверхні зямлі навакольнае вёска, знішчыла лясы і сады, засыпала студні, разарала магілы.

Вясной 1945 года адзін з даваенных жыхароў Леніна атрымаў прызначэнне на пасаду дырэктара тутэйшай МТС. З Горак ён ішоў 16 кіламетраў пешкі і ўсю ноч прабукаў у полі, толькі раніцой стужкі дым, якія выбіваліся з-пад снегу—з зям-

лянак—выдалі яму прысутнасць людзей.

Жыццё вярталася па гарах слядах вайны. Людзі ўсяляліся проста ў бліндажы і сховішчы, у страху перад мінамі хадзілі па траншэях. Некаторыя сем'і перажылі на месцы часы баёў, іх прыгарнула воіска.

Эпапея ўваскрэшэння прыфрантавых гарадоў і вёсак была апісана ўжо многа разоў, і ўсё ж, ажыўленая асабістымі ўспамінамі ўдзельнікаў, хваляе зноў і зноў. Я адчуваю гэта ў Леніна, слухаючы пра тое, як у першую вясну пасля вызвалення тутэйшым калгаснікам налічвалі працэдні за збор неўзарваных мін і снарадаў, як вучні пасля ўрокаў наслілі з Горак збожжа на пасеў, як з'явілася ў вёсцы першая каза, купленая за 300 кіламетраў адсюль, у Крычаве, як у склепе былога палаца справілі першае выселле.

Сёння Леніна — сядзіба дырэкцыі вялікага саўгаса. У Касцюшкаве, Паўзухах і іншых вёсках размяшчаюцца яго вытворчыя філіялы. Пра забеспячэнне і тэхнічную ўзброенасць саўгаса можна меркаваць паводле памераў складу гаручага: ён выглядае як зала вялікай хімічнай фабрыкі.

У цэнтры вёскі саўгас будзе новы гмах сярэдняй школы, дом культуры з рэстаранам і кафе, бальніцу, пошту і цэлы квартал жылых дамоў з усімі выгодамі.

Гэта вясна прынесла ў вёску нязвыклае ажыўленне. На вышыні 215,5 пачата бу-

даўніцтва музея братэрства па зброі.

У Леніна цяпер ёсць тры помнікі загінуўшым: сціплы, як палаявая магіла, помнік савецкім салдатам у цэнтры вёскі, помнік палякам—з каменнымі сходкамі і алейкай елак і братняя магіла палякаў на вышыні 215,5.

Ва ўрачыстыя дні, у гады вайны Перамогі і баёў пад Леніна насельніцтва збраецца тут на маніфестацыі. Школьная моладзь надзвычай старанна праз увесь год даглядае гэтыя памятныя мясціны.

Будаўніцтва памятнага ансамбля ў гонар сяброўства па зброі павінна быць закончана да 25-годдзя бітвы пад Леніна. І ў Горках, і ў Магілёве я быў сведкам размоў, якія сведчаць аб увазе мясцовага кіраўніцтва, партыйных і дзяржаўных улад Беларусі да ходу пачатай працы.

Мемарыяльны ансамбль будзе пабудаваны на вышыні 215,5. У склад кампазіцыі ўвойдуць помнік з сімвалічным барэльфам і музей з павільёнам вялікай манарамы накіштат барадзінскай ці севастопальскай. У музеі сярод матэрыялаў аб ходзе бітвы будуць знаходзіцца дакладныя паіменныя спісы загінуўшых. Пэўным чынам будзе зменены і выгляд тых помнікаў, якія ўжо існуюць. І ўсё гэта павінна быць гатова да 25-годдзя бітвы. Таму на пошце ў Леніна ўсё часцей гучаць тэлефонныя званкі з далёкага краю.

Пераклаў з польскай А. МАЖЭЙКА.

NON-PROLIFERATION TREATY: MAJOR SUCCESS FOR PEACE

1 июля сего года в Москве были поставлены первые подписи под Договором о нераспространении ядерного оружия. Подобные церемонии подписания Договора происходили также в Вашингтоне и Лондоне. Теперь уже представители более чем 60 стран поставили свои подписи под этим документом.

The first few signatures were appended to the Treaty for the Non-Proliferation of Nuclear Weapons in Moscow on July 1st. A similar signing ceremony was also held in Washington and London, the capitals of the two other depository nations.

Since the UN General Assembly adopted its first resolution in favour of non-proliferation it has taken seven years of consistent and intense effort to produce the Treaty. The 22nd General Assembly was specially resumed in April to examine the draft. More than 80 delegates—a record for speakers on any item on the UN agenda—spoke in the discussion, and 95 states voted for the resolution. That was a major success for the cause of peace.

The struggle to draw up a Treaty was led by the Soviet Union, which had the support of the socialist countries and the other peaceloving forces. The urgency of a solution for non-proliferation to ensure security in Europe and the world was thrice emphasised at conferences of the Political Consultative Committee of the Warsaw Treaty member-states: at Warsaw in 1965, Bucharest in 1966 and Sofia in 1968. The problem was a permanent item on the agenda of the 18-Nation Disarmament Committee.

The main outcome of the endless sittings, the tough negotiations and the sleepless nights, is the laconic wording of Articles I and II of the Treaty, which formulate the principal obligations of the nuclear and non-nuclear signatories. Nuclear states acceding to the Treaty undertake not to transfer these weapons to non-nuclear countries or to help them in their manufacture or acquisition. The clause that nuclear weapons must not be transferred to «any recipient whatsoever» whether «directly or indirectly», means that the ban applies to any attempt to gain access to nuclear weapons through military blocs, say, the old MLF project once mooted in NATO.

The non-nuclear signatories correspondingly undertake not to obtain nuclear weapons or to make them. It is emphasised that other nuclear explosive devices are not to be transferred either. The fact is that the development of nuclear technology now makes the use of nuclear explosions for peaceful purposes a practical possibility, as in the construction of ports and canals, the extraction of minerals, etc., all of which call for the use of nuclear explosive devices. But — and that is the whole point — there is little difference between such devices and nuclear bombs.

To meet the legitimate desire of the non-nuclear countries to develop the peaceful application of atomic energy, the Treaty contains special Articles — IV and V. Thus, in respect of peaceful explosions, it says that «potential benefits from any peaceful applications of nuclear explosions will be made available to non-nuclear-weapon States, Parties to the Treaty, on a non-discriminatory basis and that the charge to such Parties for the explosive devices used will be as low as possible and exclude any charge for research and development».

Other provisions in the Treaty stress the inalienable right of all the signatories to develop nuclear research and to generate and use nuclear energy for peaceful purposes, and engage in the exchange of equipment, materials and information in this sphere.

Article III, which deals with control over the performance of obligations, is one of the cent-

ral features of the Treaty. It is the purpose of the control to verify whether states not possessing nuclear weapons abide by their obligation not to make such weapons. To prevent any assistance being rendered to them for that purpose, there is the provision that all the signatories shall submit for control deliveries of fissionable materials and equipment for their manufacture.

The Soviet Union has always wanted the non-proliferation treaty to be tied in with other steps in the sphere of disarmament. That is why it contains Article VI, establishing the obligation for the signatories «to pursue negotiations in good faith on effective measures relating to cessation of the nuclear arms race at an early date and to nuclear disarmament, and on a Treaty on general and complete disarmament under strict and effective international control».

The culminating act in ensuring the interests of the non-nuclear states signing the Treaty was the adoption by the Security Council on June 19th of a special resolution on guarantees for their security. The nuclear signatories have reinforced this resolution by making similar declarations, stressing their intention to come to the assistance of any victim of nuclear attack or threat of such attack.

The entry into force of this Treaty will undoubtedly be a major step towards reducing the danger of nuclear war and creating favourable conditions for further curbing of the arms race.

The Soviet Government has adopted a decision, which it has sent in a Memorandum to all the governments, on Some Urgent Measures for Stopping the Arms Race and for Disarmament.

Foreign commentators say the proposals contained in the Soviet Memorandum are a great contribution to the cause of peace. *Tribuna Ludu* says, for example: «We are witnessing a diplomatic offensive by the Soviet Union, which provides fresh confirmation of the peaceful policy of the Soviet Government, and creates optimistic opportunities for further steps in strengthening the security and peace of nations».

The Financial Times says the Soviet proposals are all-embracing disarmament measures.

But it would be wrong to see nothing of the pitfalls that lie ahead. The signing of the Treaty is but the start of a process which must be followed by its ratification, conclusion of agreements on control, and a great deal of work in ensuring fulfilment of the Treaty obligations.

Those who oppose non-proliferation are few, but they are active and have not laid down their arms by any means. Witness the attacks on the Treaty and the Soviet Union by the Peking leadership. They have been joined by the West German revenge-seekers. In their desire to delay and defer accession to the Treaty they have had recourse to the most absurd agreements, like the one put forward by *Die Welt*. It says: «It is highly unlikely that the Treaty will be approved by the Bundestag before the US presidential election». Some people in the FRG have suggested the lifting of travel formalities on trips to Berlin as a quid pro quo for accession.

World opinion has resolutely condemned the efforts to distort the meaning of the Treaty and to prevent its implementation. It has welcomed the Treaty as a historic document which serves the interests of all the nations of the world.

Ivan CHEPROV

Дети наших земляков в Брестской крепости.

ПЕРВЫЕ ВПЕЧАТЛЕНИЯ

На вокзале пограничного Бреста всегда оживленно. Из многих стран едут зарубежные туристы, чтобы познакомиться с нашей страной, городами и селами, искусством и культурой, жизнью и бытом. Среди них часто можно встретить наших соотечественников. Они приезжают, чтобы взглянуть на родную землю, покинутую много лет назад. На родину отцов приезжают из-за рубежа и их дети.

Так было и в тот день, когда мы встречали группу детей соотечественников из Англии, Франции, Голландии, ФРГ, приглашенных Белорусским товариществом по культурным связям с соотечественниками за рубежом на отдых в пионерский лагерь «Лесная сказка», который расположен в сосновом лесу под Минском.

Среди приехавших — сын Александра Буты, члена правления организации соотечественников «Славянское общество» в Англии Виктор. Из Франции — племянники хорошо известной в нашей стране актрисы Марины Влади, сыновья ее сестры, тоже актрисы Элен Вильде Мишель и Александр Лесновы. Из ФРГ приехал Ральф Винклер, сын заместителя председателя союза «Ромашка» Веры Николаевны Винклер, которая сопровождает детей из ФРГ.

В Бресте ребята пробыли три дня. В первый день они познакомились с городом, были на стадионе, где состоялась открытие Республиканской спартакиады школьников, посвященной 50-летию юбилею Белорусской республики и Коммунистической партии Белоруссии. Ребята с большим вниманием и интересом следили за спортивными выступлениями своих советских сверстников.

В этот же день гости из-за рубежа побывали в легендарной цитадели над Бугом — Брестской крепости. Трудно назвать уголок на нашей планете, откуда бы не приезжали

сюда люди, чтобы поклониться священной земле и отдать дань уважения мужеству и героизму советских людей, спасших народы от фашистского нашествия. Пионеры проводят здесь свои сборы, юноши и девушки получают комсомольские билеты.

Наши гости с большим вниманием рассматривали памятники и обелиски крепости, спустились в казематы, читали надписи, сделанные кровью защитников крепости на стенах. «Нас было трое, нам было трудно. Но мы не пали духом и умираем как герои». «Я умираю, но не сдаюсь. Прощай Родина». Большое впечатление произвел на ребят осмотр крепости — памятника. «Мы здесь в Брестской крепости, — сказал французский мальчик Петья Титман, — узнали о суровой действительности войны больше, чем мы знаем об этом из книг и рассказов».

На следующий день ребята совершили экскурсию в чудесный музей-заповедник Беловежскую пуцу.

Дорога прямая и ровная, как лента, ведет нас на северо-запад от Бреста. С двух сторон бегут навстречу автобусу березки, сосны. Ребята приникли к окнам и смотрят на проплывающие мимо поля с густой и высокой рожью, на луга со скошенной травой.

«Меня очень взволновали и напомнили мне мое детство родные милые березки», — сказала руководитель группы английских детей Манкуир Галина Степановна.

Автобус свернул с главной дороги на проселок и перед ребятами открываются живописные пейзажи заповедника. Чистый воздух девственного соснового бора пахнет смолой.

Беловежская пуца по красоте, богатству и разнообразию флоры и фауны занимает первое место среди крупных европейских лесных массивов. Здесь живут под охраной государства зубры, олени, косу-

ли, лисицы, выдры, куницы, глухари, куропатки, журавли, аисты, дикие утки и другие птицы и звери.

Экскурсовод знакомит ребят с интересными экспонатами музея Беловежской пуцы, затем ведет гостей к питомнику зубров. Некоторые из ребят совсем не представляли себе, что такое белорусский лес, а о Беловежской пуце даже никогда и не слышали.

«Как красива и удивительна Родина моей мамы, и как я счастлива, что мне удалось увидеть ее», — сказала Нора Дьяченко.

Особенно дети ждали обещанной встречи с пионерами города. И вот она состоялась у большого красивого здания — дворца пионеров. Хозяйка приглашает гостей в зал.

Манучарова Таня, Сникер Лена, Дьяченко Нора хорошо знают русский язык. И хотя не все из приехавших ребят так хорошо говорят по-русски, это не мешает гостям и хозяевам понять друг друга и подружиться.

Пионеры познакомили гостей с клубом интернациональной дружбы, с работой фотолюбителей, судомодельного и радиотехнического кружков. Мальчишки очень заинтересовались модели подводных лодок, пароходов и самолетов, построенных руками пионеров. А девочки — кружок кройки и шитья. С работами этого кружка знакомила их Наташа Щербина. Она рассказала гостям, что в кружке девочки занимаются с 5-го класса. Приходят сюда не умея шить, а после трех лет учебы шьют не только себе, но и своим мамам. Наташа подарила гостям сувениры, сделанные ребятами.

Руководитель краеведческого кружка В. Гурда рассказал гостям о встречах пионеров с подпольщиками Бреста и партизанами. Кружковцы изучают историю своего города, крепости, переписываются со многими школами нашей страны и за рубежом. Пионеры-краеведы взяли адреса и у своих новых друзей.

Долго еще продолжалась экскурсия по залам дворца. Зарубежные гости познакомились с изостудией, где пионеры учатся рисовать, делают гравюры, занимаются скульптурой. Многие бывшие ученики студии учатся в художественных институтах.

Незаметно прошли дни пребывания в Бресте. И вот ребята снова в автобусе, теперь их путь лежит в пионерский лагерь «Лесная сказка».

С. КУЗМИЧЕНКО.

На Прыпці.

Фота К. ЯКУБОВІЧА.

УСАПРАЎДНАГА паэта заўсёды ёсць свая тайна. У Рыгора Барадулліна — гэта Ушачы. Маленькі пасёлак у гущыні віцебскіх лясоў. Але, напэўна, любоў да Айчыны пачынаецца іменна з любові да свайго роднага кута, да таго кавалачка зямлі, дзе ты нарадзіўся, першы раз бегаў па траве і глядзеў у неба. Цяжкае гэта пачуццё. Ты звязаны з кожным чалавекам, ведаеш кожнае дрэва бацькоўскай зямлі, і любоў твая — гэта значыць і клопаты, і адказнасць, і перапушнасць.

Кожны мае свае Ушачы, Хату і двор, пазарастаны маркоўнікам, Дзе можна пасля дарогі, Скінуўшы чаранікі і потную шапку, Адчуць халадок зямлі, Пачуць шум лісця, маркотны і памяркоўны.

Рыгор Барадуллін належыць да пакалення беларускіх паэтаў, якім цяпер за трыццаць. Дзяцінства гэтага пакалення было трагічным. Яно прайшло на акупіраванай гітлераўцамі тэрыторыі. Дым пажарышчаў, расправы карнікаў, голод, холад. Але народ заставаўся непакараным. Тут мацней дух супраціўлення, тут фарміраваліся і дзейнічалі партызанскія атрады.

Цэлы дзень мы з Рыгорам блукалі па Ушачах і навакольных лясах. Сінь, перамешаная з хвойяй, асыпаная акопы, заросшыя травой варонкі. Нездзе сярод гэтых соснаў безымянная магіла бацькі Рыгора. Спусціліся да возера Вечале — тады яго лёдавая роўнядзь была партызанскім аэрадромам. 16 нашых брыгад вялі ў гэтай вялікай партызанскай зоне баі з гітлераўцамі.

Вось якія яны, Ушачы, родны кут паэта... «Блакада» — паэма аб партызанскай барацьбе, над якой цяпер працуе Барадуллін. Тама гэта ўдыхнула жыццё ў многія паэтычныя старонкі Рыгора і яго равеснікаў. Мне прыгадаліся даўнія яго радкі аб тых днях:

Казалі маці галавы не вешаць, — Суседкі спачувалі, як маглі. Прыкурвалі салдаты з галавешак, Што сёння ноччу сценамі былі. Засынаючы, убачыў над сабой цёмны сляняскі твар маці Рыгора. Яна накрывала мяне коўдрай — дэснае цяпло к ночы змяняецца прахалодай, дрыготкай свежасцю

— Вось табе цёпленькае, а то пакуль ты там свайй душой нагрэеш...

У Мінску ўсе паэты ведаюць яе не толькі як добрую, гасцінную гаспадыню. Народныя песні, прыказкі, яркія, вобразныя выразы, якіх не знойдзеш ні ў адным слоўніку, — усё гэта Куліна Андрэеўна. І калі я гавару, што ў Барадулліна ёсць свая тайна — Ушачы, то маю на ўвазе яшчэ і гэтую непазбыўную, цудоўную маляўнічасць яго слова. Слова, якое жыве ў народзе, а затым арганічна ўваходзіць у паэтычную тканіну барадуллінскіх вершаў.

Мне давялося даволі многа перакладаць з яго паэзіі. І скажу, што гэта шмат ця-

жэй, чым перакладаць многіх іншых яго равеснікаў. — у яго ёмістае слова, вельмі дакладнае: чуеш, адчуваеш, а сіноніма няма. Напрыклад, «Нагбом» або «Неруш» — назвы дзвюх апошніх кніг. Тут не перадасі адным словам. Гэта цэлы стан, дзеянне, ці што. «Нагбом» — гэта калі бярэш у рукі ледзяное вядро і п'еш з яго, здуваючы ільдізнік. Але Барадуллін — гэта якраз тое шчаслівае дараванне, якое не дзеля экзотыкі, этнаграфіі прыбягае да нацыянальнага арнаменту. Гэта плоць яго думкі, заўсёды прасторнай, якая не замыкаецца гарызонтамі ўшацкіх лясоў. Аб шырыні яго свету гавораць і пераклады — з Байрана, Бранеўскага, Райніса, Тычыны, Ояра Ваціцёса. Гавораць дарогі — ад Бреста да Ціхага акіяна. Ён пабываў у гарах Сіхотэ-Алія, у Сібіры, Туве, Шанскім, Таджыкстане, Азербайджане, Літве, Польшчы, Латвіі. А ў юнацтве — цаліна. Кустанайская вобласць, зернесаўгас імя Фрунзе. Там упершыню перакрыжваліся нашы дарогі, дружба пачалася з тугі па сасновым лясах і чыстых рэках, у якіх водзіцца дужая плямистая рыба з чырвонымі

плаўнікамі — марэна... Дарогі — гэта, зразумела, знешнія жыццё паэта, а калі яно робіцца яго ўнутраным жыццём, з'яўляецца новым цыкл вершаў. Амаль у кожнай кнізе Барадулліна ёсць такія цыклы, наватныя падарожжамі і сустрэчамі. Самыя ўдалыя з іх — дасягненні не толькі барадуллінскіх кніжак, але і ўсёй сучаснай беларускай паэзіі, багатай талентамі. Але мне чамусьці заўсёды здаецца: найбольш запавенныя яго радкі, дзе прастата ператвараецца ў паэзію, — гэта вершы аб Радзіме, аб маці, аб тым, як драч вязе сушыць туманы і як пахнуць вымытыя маснічыны. Барадуллін метафарычны.

ЛЯСНОЕ РЭХА ПАЭТА

Кнігі Рыгора Барадулліна

Але яго метафары не сканструяваны, яны растуць з жывай глебы. Ім патрэбны дождж і цёплыня.

Перачытваючы новыя цыклы Барадулліна аб паездцы «за трыдзевяць зямель», я зноў злавіў сябе на думцы, што яны ўступаюць яго «беларускім» вершам. Не ведаю, ці засмуціўся мой сябар (я, зразумела, сказаў яму аб гэтым), але, па-мойму, радасці тут больш. Зноў жа спрацавала нябачная, але верная сувязь: Радзіма — паэт — паэзія.

Я не хачу сказаць, што маўляў, кожнаму граку свая галінка, але ўжо вельмі часта назіраеш гэтае няўменне спалучаць сваю прыроду і культуру з культурай, засвоенай на вышэйшых літкурсах. Адсюль — вершы з імітаванымі эмоцыямі і прэтанцыёзнымі назвамі, усемагчымыя баллады, сюіты і оды, у якіх мільгаюць імёны сусветных мастакоў і пісьменнікаў усіх часоў і народаў. А вось арганічнасці, выпуктаванасці няма. Быццам дэкарацыя, гэтыя імёны. І адчуваеш няёмкасць за падобнае «наватарства». Я зусім не процістаўляю Барадулліна паэтам такога тыпу, але я процістаўляю яго рэальную, жывую паэзію той вер-

шаванай плыні, у якой падражалінітва больш, чым жыцця. А Барадуллін — гэта перш за ўсё натуральнасць, дакладнасць, выдатнае адчуванне рэальнага свету. Дзе любоў да слова ёсць любоў да жыцця і наадварот:

Калі разыходзіцца лета з восенню палюбоўна, А бульбянішча на зіму яшчэ не пераворана, Зграбаюць у кучы, паляць бульбоўнік. Іскры лятаць і блякнуць халоднымі зорамі. Дым спачатку рванецца ўгару, ды перадумае неўзабаве, — Мабыць, лагчынай прайсці захацелася. Барана,

вую кропельку сонца, гэта яго жаўрук, яго жывое неба. А калі ўжо ўжываць слова дэталі, то рэалізм лірыкі Барадулліна не столькі ў дэталях, колькі ў самай жыццёвай філасофіі, у адносінах да прадмета або факта, аб якім ён гаворыць:

Ці ты помніш пра старога Іцку? Ён жа ў вёску вез у бочцы дзёгаць, Чорт падскочыў, з бочкі шпунт адторкнуў — І закапаў на дарогу дзёгаць. Гэта ж ты яму крычаў з бярозы, Папярэджаў дзегцяра старога: — Іцак, Іцак! Дзёгаць выцек — Кап, кап, Цюрр-руру!.. Выбеглі ў сяле суседзі нашы З вёдрамі — Максімха, Казіха.

Здавалася б, парадокс. Сам Барадуллін гаворыць мне, што сучасны дольнік — гнуткі, экспрэсіўны, асацыятыўны — яму надзвычай блізкі. І гэта сапраўды так. Але яго любімыя паэты — Куляшоў, Панчанка, Твардоўскі. Гэта ўжо зусім іншая роднасць. У чым яна? Перш за ўсё ў адносінах да жыцця.

Віцебшчына мяжуе са Смаленшчынай, і дасягненні рускай паэтычнай культуры паэт засвоіў так жа арганічна, як урадлівая глеба — насенне, пераляцёўшае з суседняга поля. Вось, на маю думку, адзін з самых моцных вершаў Барадулліна ў цыкле санетаў «Год»:

Зажмурылася смачна аканіца. Спіць на прынах белых цішыня. Ад сіверу сцінелая сініца Ніж не можа дачакацца дня.

Рацэ, як рыбаку старому, сніцца Прыцмок саміны, стылы лёд ліня. У дуба-ведуна з-пад караня Прабілася бруістая крыніца.

Ляціць адліжны каркат варання З яліны, што стаіць, нібы званіца. Сядлае ўсход гарачага каня, Штораз вышэе ў сонца вышыня.

І першапугак неба рэжа ніца Палосак рэактыўных палазня. І ў гэтай санетнай строгаці — таксама Барадуллін з усімі сваімі любімымі словамі, думкамі, свабодай пачуцця і інтанацыяй.

Ігар ШКЛЯРЭЎСКІ.

ГРИГОРИЙ КОБЕЦ

РАЗДУМЬЕ

Советские читатели, кинозрители и люди, любящие театр, давно знакомы с произведениями известного белорусского прозаика, поэта и драматурга Григория Кобецца.

На сценах театров с неизменным успехом шли в свое время пьесы Г. Кобецца «Гута», «На заставе», «Счастливы берег». Кинофильмы «Искатели счастья», «Ураган», «Дважды рожденный» и «Днепр в огне», снятые по сценариям Г. Кобецца, и до сих пор периодически демонстрируются на экранах кинотеатров страны, хотя некоторые из них уже прожили долго-долгую жизнь.

Недавно заслуженный деятель искусств БССР Григорий Яковлевич Кобец, которого, кстати, белорусские буржуазные националисты давно оплакивают за рубежом как погибшего от рук большевиков, закончил новое произведение — поэму «Раздумье», посвященную его излюбленным героям — простым людям планеты Земля. Отрывок из этой поэмы редакция нашей газеты и предлагает сегодня вниманию читателей.

Александр МИРОНОВ.

Черным поройхэсом
ночь шевелит.
В дреме местечко
утихло давно.
Ветер холодный
о чем-то скулит,
Просится с плачем в окно.
Ветер не спит,
и шамес не спит.
Грустный, печальный
у шамеса вид:
Старость пришлось
одному доживать,
Как же не плакать подчас?
Письма детей
он читает опять,
Может быть, в сотый раз.
Почерк рассеянный —
это от сына:
«Польша, местечко Бегонь,
Шамесу Лифшицу,
из Палестины».

ПИСЬМО ПЕРВОЕ

Здравствуй!
Здравствуй, мой хороший
Здесь страна —
один сплошной вокзал.
В Палестине жить
не очень сладко,
Даже и горько,
я бы так сказал.

Ты ведь знаешь,
мой хороший татка,
Правду режу я
в глаза и за глаза.
Многие, продав свои монетки,
собрались укатывать назад.
Мы же прибыли
спокойно, слава богу,
Речи! Встречи! Радость...
Пыль столбом!
Четверть дня
молились в синагоге,
А потом... послушай, что
потом...
Осмотрели (только между
нами)
Стену Плача —
мокрая от слез.
Орошал и я ее слезами,
Столько горя вынести
привелось.
Не суди меня,
мой татка, строго.
Обманули нас —
так хочется домой.
Синагог здесь
очень даже много,
Бьемся в них о стены головой.
Тяжело...
порой недоуваем.
Вот тебе и «родина отцов»!
Мне вчера сказал
сосед мой Хаим:
«Палестина —

без желтка яйцо.
Обещали рай нам
в Иудее:
Родина —
ваш светлый луч во мгле.
Будете, как древние евреи,
Жить спокойно
на своей земле.
Жить спокойно...
разве это плохо?
Что тут долго думать
и гадать?
Ринулись в Израиль балмалохи
Родина отцов и
нам родная мать!
Оказалось —
хитрая затея,
Темная какая-то игра.
На чужой земле,
как вол потею.
Где моя?»
Ну разве он не прав?
Начались, конечно,
охи, вздохи...
(Нудные, тяжелые деньки)
До Израиля мы были
балмалохи
А в Израиле попали...
в батраки.
Был бы рад я
даже двум гектарам
(Сионистам верил... идиот!)
Нет земли...
Ни дешево, ни даром.

ШКОЛА ГЕБЕЛЬСА

ВЫДАВЕЦТВА «МІЖНАРОДНЫЯ АДНОСІНЫ» ВЫПУСКАЕ КНИГУ УЛАДЗІМІРА ЛАМЕНКІ «ЦІ ЕСТЬ ШАНЦЫ У НОВАГА АДЛЬФА?»

ПРАПАНУЕМ УВАЖЕ ЧЫТАЧОЎ УРЫВАК З ГЭТАЙ КНИГІ, У ЯКІМ РАСКАЗВАЕЦЦА АБ САЦЫЯЛЬНАЙ ДЭМАГОГІ НАЦЫЯНАЛ-ДЭМАКРАТАЎ І ПАЛІТЫЧНАЙ ЗМЫШЛІНКАІ НДП З ПРАВЫМ КРЫЛОМ ХДС/ХСС. «Суум квіке» — «кожнаму сваё». Гэтыя лацінскія словы былі выбіты на ордэнах прускай ваеншчыны. Гітлераўцы ўпрыгожылі імі ўваход у канцэнтрацыйны лагер Бухенвальд, умайсраваўшы літвыя чыгуныны літары «Едэм дас зайнэ» ў масіўныя краты жалезных варот.

Нацыянал-дэмакраты перанялі гэты лозунг у якасці цыннічнага прынцыпа сваёй сацыяльнай праграмы. У НДП, як і ў яе папярэдніцы, нацыянал-сацыялісцкай партыі, дэмагогі дасягае непераўзыдзенага ўзроўня менавіта ў галіне сацыяльнай. У праграмных прынцыпах НДП, якія прыняты на першым з'ездзе партыі ў Ганверы ў маі 1965 года, адкрыта сцвярджалася: «Германі патрэбны такі дзяржаўны і грамадскі лад, які стварае... агульнасць, што аддае ў галіне сацыяльнай справядлівасці кожнаму сваё: Германі патрэбна такая дзяржава, якая грунтуюцца на прынцыпе больш быць, чым здавацца». У сувязі з гэтым варта ўспомніць перадвыбарную прамову Гебельса ў красавіку 1932 года, у якой ён усхваляў як узор для будучага нацысцкага рэйха «вялікае правіла «кожнаму сваё» і вялікую мудрасць «больш быць, чым здавацца».

Новая праграма НДП, якая прынята на апошнім з'ездзе неанацистаў у лістападзе мінулага года, — яркі прыклад хітрай сацыяльнай дэмагогіі. Беспрацоўным, колькасць якіх няспынна расце, асабліва ў сувязі з крызісам у вугальнай прамысловасці, НДП абяцае работу, прычым неамцам — у першую чаргу, у адрозненне ад замежных рабочых.

Студэнтам і моладзі абяцаюцца гарантываныя перспектывы ў будучым, сялянам — падтрымка ў барацьбе супраць буйных землеўладальнікаў, прамыслоўцам — прыбыткі. Абяцанні даюцца ўсім і ўся, хоць іх немагчыма выканаць, хоць бы толькі таму, што задавальненне адных магчыма толькі за кошт другіх. Але НДП аб гэтым мала

клапоціцца і паўтарае метады гебельсаўскай прапаганды, якая да прыходу Гітлера да ўлады таксама абяцала ўсё і ўсім. Цяпер сваю галоўную стаўку неанацисты робяць на сярэднія класы і дробную буржуазію. «Захаванне і ўмацаванне самастойнага сярэдняга саслоўя, — гаворыцца ў новай праграме НДП, — з'яўляецца перадумовай для барацьбы з дэградацыйнай грамадства, для захавання здаровых народных асноў. Такім чынам, зноў апеляюцца да «здаровых народных асноў», як і ў трыццатых гады.

Аб'ектам хітрай дэмагогіі з'яўляецца сялянства. НДП на ўсіх перакрываючых крышчах аб сваёй прыхільнасці да сельскай ідыліі, аб'яўляе сябе лепшым сябрам сялян. У рэзалюцыі другога з'езду НДП было заяўлена: «Без здаровай сельскай гаспадаркі наш народ усяго толькі цацка ў інтарэсах палітыкі замежных дзяржаў». І лідары НДП улешчваюць старшыню сялянскага саюза Эдмунда Рэвінкеля. Пры гэтым неанацисты шырока выкарыстоўваюць у сваёй прапагандзе гаротнае становішча многіх сялян. З 1949 года ў Заходняй Германіі разарылася больш як паўмільёна сялянскіх гаспадарак. Згодна з апытаннем больш як 60 працэнтаў сялянак ні разу ў сваім жыцці не былі ў відпуску. Агульны знос арганізму сялян настолькі высокі, што сярод сялянскай моладзі самы вялікі кантынгент прызначных непраходных да ваеннай службы. І нацыянал-дэмакраты б'юць сябе ў грудзі, патрабуючы «выратаваць заходнегерманскую сельскую гаспадарку».

НДП у спецыяльных лістоўках звяртаецца да дробных гандляроў, абяцаючы ім падтрымку супраць «капіталістаў з універсальных магазінаў». І вось вынікі: сярэдні прыхільнік НДП дзве трэці складаюць дробнабуржуазныя элементы і т. зв. сярэднія слаі. Дробнабуржуазная стыхія больш за ўсё па душы неанацистам. Тут чэрпаюць яны сваю сілу, тут яны сябе адчуваюць у сваёй талерцы. Дробная буржуазія ў выніку эканамічных і сацыяльных прычын была больш за ўсё схільная да нацыяналізму і кансерватызму. Яна заўсёды была пажыўным асяроддзем і расаднікам падобных настрояў ва ўсім грамадстве. Яе традыцыйная рэакцыйнасць і глыбокая антыпатыя да дэмакратычных прынцыпаў агульнавядомыя. Дробны буржуа, як агню, баіцца рэвалюцыйнага рабочага класа.

У той жа час ён адчувае пастаянны ціск з боку буйных капіталістычных прадпрыемстваў, якія пагражаюць яго жыццёвай аснове. Ён бачыць сваё выратаванне з гэтых ціскаў у ультранацыяналістычным кансерватыўным напрамку думак і дзеянняў і шукае прытулку ў тых, хто абяцвае святасць прыватнай уласнасці і непахіснасць дробнаватарнай вытворчасці. Яны шукаюць гарантыі ад палюхаючай іх класавай барацьбы пралетарыята і абмежавання ўсеўладдзя манопалій. Нацыянал-дэмакраты абяцаюць ім і тое і другое. І дробны буржуа аддае ім свае галасы, забываючы аб тым, што гэтыя абяцанні настолькі ж утапічныя ва ўмовах рыначнай гаспадаркі і капіталістычнай канкурэнцыі, наколькі і дэмагагічныя.

Таксама, як нацыянал-сацыялісты ўвялі ў зман сярэдняе саслоўе, прадаставішы ўсю паўнату эканамічнай улады буйным манопаліям, дакладна таксама і нацыянал-дэмакраты толькі дзеля дэмагогіі абяцаюць падтрымку дробнай і сярэдняй буржуазіі. Больш уважліваму назіральніку ўжо цяпер аразумела: НДП поўнасцю на баку цэнтралізаванай дзяржаўнай манопалістычнай гаспадаркі. І каб не было на гэты лік сумненняў, у новай праграме партыі заяўлена: «НДП лічыць неабходным для нашай эканомікі наяўнасць буйной прамысловасці з вялікім капіталам. Таму НДП будзе падтрымліваць любыя імкненні, якія накіраваны на аб'яднанне прадпрыемстваў».

У чым неанацисты сапраўды шчырыя, дык гэта ў сваёй прынцыповай нянавісці да ўсіх левых дэмакратычных сіл. У дзень выбараў у ландтаг Баварыі ў лістападзе 1966 года газета мілітарыстаў і рэваншыстаў «Дойчэ нацыянал-цайтунг» унд зольдэтан-цайтунг» заклікала: «Няхай 20 лістапада кожны пойдзе на выбары. Справа ідзе аб нашым любімым нямецкім фатэрляндзе... І няхай кожны дзейнічае па прынцыпу «Біце левых, дзе толькі можна!»

Гэты лозунг германскіх ультра ўжо гучаў у 1918 годзе ў дні крывавай расправы над Баварскай савецкай рэспублікай. Затым яго ўзялі на ўзбраенне гітлераўскія штурмавікі. І цяпер з іх арсенала ён перавандраваў на сяці неанацистаў. Што ж! Усё ў поўнай адпаведнасці з логікай неанацистаў: Кожнаму сваё! Рабочым — дэмагогію і тэрор! Прадпрыемцам — працітанне і новыя дывідэнды!

СЕРДЕЧНАЯ ПРИЗНАТЕЛЬНОСТЬ

Недавно журнал «Аль-Мусаввар», издающийся в ОАР, опубликовал статью «Опыт жизни и советско-арабская дружба». Предлагаем вниманию читателей сокращенный перевод этой статьи.

Люди довоенного поколения хорошо помнят время, когда слова «Советский Союз» таили в себе что-то запретное. Многие египтяне боялись даже произносить их.

Когда во время второй мировой войны между СССР и Египтом были впервые установлены дипломатические отношения, на советских людей смотрели, как на пришельцев из другого мира. Но вместе с тем уже тогда у многих простых египтян возникло чувство восхищения борьбой советского народа против гитлеровских захватчиков. Они жадно ловили новости о Стране Советов, сочувствуя далекому народу, переживая его неудачи, радуясь его успехам.

Сегодня между народами и правительствами ОАР и СССР существуют прочные связи в различных областях.

Одной из откровенных точек таких связей явилась решительная позиция, занятая Советским Союзом во время тройственной агрессии против Египта в 1956 году. За прошедшие с того времени годы мы стали свидетелями блестящих результатов этих отношений. Высотная плотина в Асуане навсегда останется предметом гордости советско-арабского сотрудничества — искреннего и свободного, вечным символом равноправной дружбы. Плотина будет такой же приметой Египта, как и древние пирамиды.

Сотни тысяч федданов новых земель, напоемных нильской водой, — образцовые механизированные хозяйства, насосные станции, самые крупные на Ближнем Востоке, учебные центры — все это истинное свидетельство советско-арабского сотрудничества. Кредит на строительство Хелуанского металлургического комплекса, поставки пшеницы после отказа Соединенных Штатов Америки — это тоже примеры искреннего отношения советских людей к нашему народу.

Империалистические круги, международная и внутренняя реакция пытаются опорочить эти отношения. Однако любому из нас, будь то ответственное лицо или простой гражданин, ясно, что основы, на которых строится советско-арабская дружба, могут служить примером в отношениях между нациями.

Во-первых, наши отношения не являются искусственно навязанными. Они вытекают из самого опыта жизни и принципов дружбы и помощи.

Во-вторых, эти отношения строятся на основе взаимного уважения свободы в выборе пути политической и экономической жизни.

В-третьих, эти отношения строятся на взаимном интересе в обмене опытом без какого-либо диктата или превосходства. Тысячи арабов, работающих на Асуанской плотине вместе со специалистами из СССР, высоко ценят готовность советских людей поделиться своими знаниями. Они радуются, когда арабские коллеги достигают их профессионального уровня или превосходят его.

В-четвертых, эти отношения строятся на взаимной выгоде и взаимном уважении. И если все мы ценим помощь Советского Союза, то он со своей стороны признает, что мы, придерживаясь своего независимого курса, проводим политику мирного сосуществования между государствами с различным общественным устройством, а также политику неприсоединения. Благодаря этому мы идем в первых рядах борцов против империализма и неокolonизма.

Критерием славных и прочных советско-арабских отношений является жизнь. У арабов есть пословица: «Друг познается в беде». Именно таким другом стал для нас Советский Союз.

Ибрагим АМЕР,
египетский журналист

Ну, а Ротшильд
взаимы не дает.
Бедноте занять —
жалеет гроши,
А Даяну —
целый миллион.
Почему?
Да потому что Моше
Без пяти минут — Наполеон.
Деньги, деньги,
и как можно больше.
Где их взять,
по правде говоря?
Нам жилось
не так уж плохо в Польше.
Так зачем же
ездить за моря?
Получилась
скверная затея,
Стоит только вынюхнуть
в суть вещей.
Потому-то бедняки-евреи
Ненавидят здесь
евреев-богачей.
И боюсь... не выдержу...
Жизнь такую...
нашим бы врагам,
Ты не очень,
татэлэ, волнуйся.
Любящий тебя
твой сын Абрам.
P. S.
Ты не пускал...
умолял...
грозил.

(Мы улыбались криво).
«Будете жить
в нищете и грязи...
Пэдонками Тэль-Авива».
Татусь, прости...
Не кори...
Не ругай
(Был ты
почти невменяем)
Горя хлебнули мы здесь
через край,
Теперь мы тебя понимаем.

ПИСЬМО ВТОРОЕ

Здравствуй, милый отец!
Я давно не писал.
Не хотел твоё сердце
тревожить.
Но теперь, наконец,
Сам себе приказал:
Напиши, коль сомнения гложут,
Коли нету покоя
от мыслей лихих,
А сердце таит тревогу,
Спроси у отца
и спроси у других:
Какому молиться богу?
В солдаты забрали
недавно меня,
Доставили к месту боя,
В самую гущу...
Стрельба и резня...
Пекло... жестокое, злое.
«Бей и стреляй!
Руби и коли
Арабское племя семитов
Во славу израильской

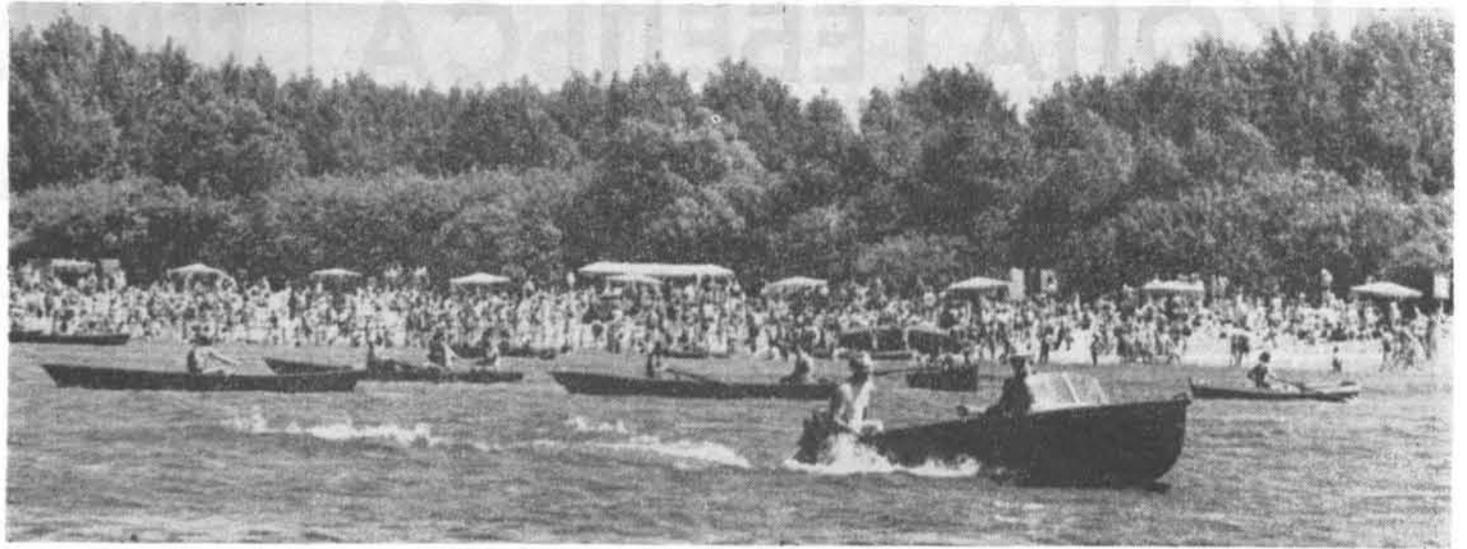
древней земли!»
Попал я в орду бандитов.
Ривочку тоже
бросили в бой.
Она в том бою проклятом
Не санитаркой была,
не сестрой —
Простым, рядовым солдатом.
Она мне сказала:
«Отцу не лги
Правду пиши, Абраша!»
С поля ее унесли без ноги.
Вот она, доля наша!
Кому теперь будет
калека нужна?
Найдется ль жених?
Едва ли!
И разве утешит ее война
Блеском латунной медали?
А сколько убитых...
Ну и ну!
Они перед смертью кричали:
«Надо бы тех,
кто затеял войну,
Всех утопить в канале!»
Мечтают министры
и Моше Даян
Прибрать все к рукам
по-хозяйски.
Им хочется выпить реку
Иордан,
Сожрать полуостров
Синайский,
Взбесился бодливый
сионский козел
И в злобе войну разжигает.

Один Моисей из Египта увел,
Другой нас в Египет толкает.
Зачем воевать...
убивать...
Зачем нам война?
Для чего нам она?
На черта канал нам Суэцкий?
Подумай, зачем мне
в арабов стрелять?
Или арабам в меня?
Хочется мне
на весь мир закричать:
Хавейрэм!
Хватит огня!
Что нам делить?
За что враждовать?
Кому по душе кутерьма?
Затеяла драку еврейская
знать,
Так пусть и воюет сама!
Грызутся, рычат,
чертят рубежи.
(Не люди —
шакалы в пустыне).
А можно и мирно,
по-дружески жить
Египту и Палестине.
Чужой человек
на чужом берегу,
Расстанусь с солдатским
мундиром.
Я грабить...

пытать...
убивать...
не могу!
Зделаюсь дезертиром.
Итак (по секрету)
тихонько...
молчком...
Готовлю себя в дорогу.
За мутный канал
Я мизинца б не дал,
Не то что
целую ногу.
Пешком, на карачках,
а то и ползком
На родину рвуся я с мечтою.
Увидеть тебя,
наш маленький дом,
И польское небо родное.
Увидеть поля,
и луга,
и садики.
Плоты на красавице-Висле.
Увидеть, что в небе
не штурмовики,
А жаворонки повисли.
Милая родина манит, зовет.
Прощай навсегда, Палестина!
Уверен я:
Польша не оттолкнет
Несчастливого блудного сына.
Я ласкою высушу
слезы твои,
Уютom старость украшу.
И в нашем саду запоют
соловьи.
Целую.
Твой сын Абраша.

Статыстыкі яшчэ не падлічылі, колькі гамяльчан у дні адпачынку загарэе на гарадскіх пляжах на берагах Сожа. Але самі гамяльчане запэўніваюць, што летам тут бывае кожны другі гаражанін. У адзін з выхадных фотакарэспандэнт Ч. Мезін пабываў на гомельскім пляжы і зрабіў здымак. Так выглядае бераг Сожа ў нядзелю.

ОЙ, ШТО ЗА ХЛОПЕЦ, ШТО ЗА ДЗЯЎЧЫНА...

Ой, што за хлопец, што за дзяўчына
У поле пад вечар выходзяць і, прытуліўшыся там каля млына,
Ночкі спакойна праводзяць.
Яна ўцякае з бацькавай хаты,
Хлопец з зялёнага гаю.
Дзяўчына з вёскі Гэляй завецца,
Хлопца як зваці — не знаю.
Ён ёй штось шпэча, быццам кахае,
Нібы любіць дзяўчыну,
І кожны раз ёй ўсё паўтарае:
— Міла, не плач, не пакіну!
Мілая Гэля, мая кахана,
Ты мне за ўсё даражэйша,
Тут каля млына сон нас не зморыць,
Ночка для нас дня яснішша.
Месяц за хмары ўжо захіліўся,
Зоркі ўсе пахавалісь,
Толькі ля млына свет запаліўся,
— Вочы дзяўчыны смяліўся,
Дзяўчына з вёскі Гэляю звалася,
Хлопца як зваці—не знаю.
Песня гэта падабецца многім, доказам чаго — шматлікія заяўкі, якія паступаюць на яе ў музычную рэдакцыю Беларускага радыё. І дыктар аб'яўляе: «Песня «Ой, што за хлопец, што за дзяўчына» ў апрацоўцы кампазітара Багатырова, словы народныя... Выконвае Акадэмічная харавая капэла БССР пад кіраўніцтвам народнага артыста СССР Рыгора Раманавіча Шырмы».

дужках таксама адзначыў «Беларуская народная песня».

Я пачуў упершыню гэтую песню па радыё некалькі год назад, а цяпер з прыемнасцю слухаю кожны раз, як перадаюцца канцэрты па заяўках радыёслухачоў.

Мне хочацца расказаць аб аўтары тэкста песні, бо яна мае аўтара — гэта Мікалай Аляксеевіч Гуцька, настаўнік, родам з вёскі Цыкалаўшчына Нясвіжскага раёна. Мікалай Гуцька нарадзіўся ў 1908 годзе. Вучыўся ў польскай пачатковай школе, а пасля — у Нясвіжскай польскай настаўніцкай семінарыі. Калі выбухнула Вялікая Айчынная вайна, Мікалай Аляксеевіч Гуцька змагаўся з гітлераўскімі захопнікамі ў радах народных мсціўцаў-парызан у Капыльскім раёне. Пасля вайны працаваў настаўнікам у Лявонавіцкай школе, а затым — дырэктарам школы ў Паўлавічах. У 1967 годзе ён цяжка захварэў і памёр 27 лістапада таго ж года.

Я пазнаёміўся з Мікалаем Аляксеевічам Гуцькам у 1928 годзе, калі прыязджаў у сваю родную вёску Лявонавічы да бацькоў. Прышоў да мяне з Цыкалаўшчыны малады прыгожы юнак. Ведаючы, што я ўжо друкую свае вершы ў віленскіх прагрэсіўных часопісах і газетах, прызнаўся, што сам піша вершы, і прасіў мяне ўзяць яго з сабою ў Вільню, каб сустрэцца там з рэдактарамі газет і часопісаў.

У Лявонавічах Мікалай Гуцька пазнаёміўся з Гэляй Новік. Ён часта сустракаўся з дзяўчынай. Улюбёным месцам іх спатканняў быў млын-вятрак,

які стаяў на выгане на горцы, адкуль адкрываўся цудоўны краявід на рэчку Цяпру, на лугі і палі. Гэлі і прысвяціў Мікалай Аляксеевіч Гуцька свой верш «Ой, што за хлопец, што за дзяўчына». У 1929 ці ў 1930 годзе гэты верш надрукавалі ў «Беларускім календары» ў Вільні ў раздзеле «Літаратурная частка». Пад вершам стаяў подпіс — М. Гуцька. Я меў гэты календар, але калі мяне арыштавалі нямецкія фашысты ў 1943 годзе, календар загінуў разам з маёй бібліятэкай.

У канцы снежня 1959 года я быў у Нясвіжы на выступленні Лявонавіцкага народнага хору. Пасля канцэрта ўдзельнікі хору збіраліся ехаць дадому. Раптам да мяне звярнуўся пажылы чалавек: «Здароў! Не пазнаў?...» — Гэта быў Мікалай Аляксеевіч Гуцька, які таксама спяваў у хоры. Я спытаў яго, ці ведае ён, што на яго словы «Ой, што за хлопец, што за дзяўчына» кампазітар Багатыроў напісаў музыку і цяпер гэтую прыгожую песню можна часта пачуць па радыё. Аказалася — не ведаў Гуцька пра гэта і толькі ўпершыню даведаўся ад мяне.

Гэта была мая другая сустрэча з аўтарам тэксту песні. У трэці апошні раз я з ім бачыўся вясною 1960 года ў Лявонавіцкай школе.

У маім альбоме захаваліся тры вершы Гуцькі, якія ён напісаў мне на памяць 27 жніўня 1928 года. Захаваліся ў мяне і мае малюнкi з відамі млына-вятрака, хаты Гэлі Новік і вёскі Цыкалаўшчыны.

Сяргей НОВІК-ПЯЮН.

НАВАСЁЛЫ ВЫГАНАЎСКАГА ВОЗЕРА

Белы лебедзь! Прыгажосць і веліч гэтай птушкі апеты многім пазнамі свету. Беласнежнае апярэнне, горда ўзнятая галава на прыгожай шыі, мяккія плаўныя рухі... Лебедзь даўно разводзяць як дэкаратыўную птушку.

У мінулым белыя лебедзі гняздзіліся і ў Беларусі. Іх было два віды: лебедзь-клікун і лебедзь-шыпун. Аднак ужо ў пачатку XX стагоддзя яны сустракаліся ў нас толькі ў якасці паўпрыручаных сажалкавых птушак. Пасля забароны палывання на лебедзях, калі было аб'яўлена аб пайсямснай ахове гэтых карысных і рэдкіх у Беларусі птушак, лебедзь-клікун загняздзіўся з 1960 года на адным з лясных азёраў у Гродзенскай вобласці. І цяпер на Выганайскім возеры ў Брэсцкай вобласці, дзе раскінулася запаведна-палаўнічая гаспадарка «Белавежская пушча», пачаў гняздзіцца яго «стрыечны брат» — лебедзь-шыпун, прыгожая беласнежная птушка вагой каля 13 кілаграмаў.

Сваё велізарнае гняздо з сухіх сцяблоў лебедзі пабудавалі ў самай аддаленай і глухой частцы возера, у зарасніках чароту адзінокага пльвучага астраўка. Дакладней сказаць, будавала гняздо толькі самка. Прышоў час, і яна адклала ў гняздо шэсць буйных светлых яек, стала іх наседжаць. Лебедзь увесь час плаваў наблізу, ахоўваў сваю сяброўку, пільна сачыў за тым, каб ніхто з птушак не набліжаўся да гнязда. Праз месяц (у пачатку чэрвеня) з'явіліся лебедзяныя. Маленькія, пакрытыя густым шэрым пушчом, яны некалькі нагавалі гусянят, але былі куды прыгажэйшыя. Нядоўга заставаліся ў гнязде птушаняты, абсохлі, сабраліся і пачалі плаваць.

Свая сям'я — свае законы. Лебедзі прытрымліваюцца аднашлюбнасці і застаюцца вернымі адзін другому ўсё жыццё. Жывуць яны вельмі дружна, не разлучаюцца ні летам, ні зімку. Але са з'яўленнем дзяцей клопатаў і адказнасці прыбавілася. Тата цяпер ахоўвае спакой ужо ўсёй сям'і. Малым забараняецца плыць далёка. А за тым, каб яны трымаліся разам, сочыць мама. Калі птушаняты трохі надраслі, уся сям'я перасялілася ў яшчэ больш глухія і аддаленыя ад вачэй чалавека зарасні разаку. Зразумела, тут лебедзі не галадаюць. Да іх стала заўсёды многа карнявіччай і лісцікаў розных раслін, пры выпадку — чарвячкі і насякомыя.

Ніхто з жыхароў іматлікага пёрыстага грамадства, якое жыве побач, не мае права парушыць спакой сям'і. І б'ядо таму, хто ўсё-такі асмеліцца наблізіцца да птушанят. Міралюбівыя па характары лебедзі асыпаюць няпрошанага госьця ўдарамі крылаў. А сіла гэтых удараў настолькі вялікая, што можа забіць лісу ці сабаку. Відаць, таму пёрыстыя суседзі з увагай ставяцца да наваселяў.

Ну, а людзі? Работнікі запаведніка ўжо зрабілі многае па ахове гэтых птушак. Калі птушак ніхто не будзе трывожыць, на наступны год яны абавязкова прыляцяць на Выганайскае возера.

Ю. ВЯЗОВІЧ,
навуковы супрацоўнік аддзела заалогі АН БССР.

НАШЫ ВЫДАННІ

ГУМАР ДЫЯЛОГІ

У мінулым годзе ў бібліятэцы газеты «Голас Радзімы» выйшаў рэпертуарны зборнік «Люблю наш край», які, мяркуючы па водгуках, спадабаўся нашым чытачам. Ідучы на сустрэчу пажаданням землякоў, рэдакцыя выдае другі зборнік, які мы назвалі «Ад родных ніў, ад роднай хаты».

Першую частку зборніка складаюць песні вядомых беларускіх кампазітараў М. Чуркіна, Ул. Алоўнікава, Ю. Семіянікі і іншых. Гэта песні, якія палюбіліся нашаму народу і сталі вельмі папулярнымі на Беларусі.

У другой частцы — паэзія. Калі папярэдняе выданне ў асноўным знаёміла нашых чытачоў са старэйшымі беларускімі паэтамі, то ў новым прадстаўлена маладзейшае пакаленне, аб якім цудоўна сказаў адзін з аўтараў брашуры паэт Мікола Ароўка: «Мы з таго пакалення, што з агню ўратавана для працы». Гэта людзі, чыё дзяцінства апаліла вайна і якія зараз уваходзяць у пару чалавечай і творчай сталасці. Даўно вядомы за межамі рэспублікі

імяны Анатоля Вяцінскага і Рыгора Барадуліна, Уладзіміра Караткевіча і Дануты Бічэль-Загнетавай. Беларуска паэзія можа ганарыцца здабыткамі апошніх год.

Рэдакцыя спадзяецца, што зборнік прыдасца самадзейным гурткам нашых землякоў у падрыхтоўцы да святкавання слаўнага пяцідзесяцігоддзя Беларускай Рэспублікі.

Алесь Савіцкі нарадзіўся на Слуцчыне. Семнаццацігадовым юнаком пакінуў ён родныя мясціны і стаў эмігрантам — адным з 1 800 тысяч выгнаннікаў, што вы-

цы, ён назваў «Ніхто не хацеў ад'язджаць назаўсёды».

У гэтай кніжцы — успаміны аб мінулым, расказ аб жыцці на чужыне, уражанні ад наведання родных мясцін.

На Слуцчыне Алесь Савіцкі пабываў двойчы — у 1961 і 1965 гадах. Ён бачыў новы, адбудаваны край, зусім іншых людзей, адуканых, культурных, гордых сваёй краінай і свалмі здзяйсненнямі, заможных і шчаслівых. Кніжка земляка са Злучаных Штатаў Алеся Савіцкага — праўдзівы расказ беларуса-патрыёта аб сваёй Бацькаўшчыне, глыбокі роздум чалавека, які многа бачыў і перажыў. Думаем, што яе з цікавасцю прачытаюць землякі на чужыне.

У санаторыі для нервова хворых адзін пацыент цэлымі днямі ўсё нешта піша. Праз некалькі тыдняў урач пытае яго: — Што гэта вы пішаце? — Раман. Праз год урач заўважае, што пацыент перастаў пісаць. — Вы ўжо скончылі свой раман? — Скончыў. Выйшла 19,632 старонкі. — А як вы яго назвалі? — «Фантастычная язда на кані».

Зірнуўшы ў рукапіс, урач чытае: «Но! Цок-цок-цок-цок, цок-цок, цок-цок, цок-цок, цок-цок, цок-цок...»

— Выступае змешаны хор... — Які ж ён змешаны? Я бачу адных мужчын. — Так, але адны ўмеюць спяваць, а другія — не.

АФАРИЗМЫ

Былі часы, калі чалавек яшчэ меў час.
Найбольшыя нашалькі адкрываюцца найцяжэй.
Куды больш мы думаем пра тых, хто ў нас у пячонках, чым пра тых, хто ў сэрцы.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ
НАШ АДРАС: МІНСК, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ,
ТЭЛЕФОНЫ: 6-19-31, 6-97-92, 6-18-88, 3-15-15.